70.

Dana Rad
Ciprian Baciu
Mușata-Dacia Bocoș

Textul științific
– concepere, elaborare, structurare

Aplicații
pentru
domeniul educational

Colecția Paedagogia

presa
universitară
clujeană

TEXTUL ȘTIINȚIFIC – CONCEPERE, ELABORARE, STRUCTURARE

Aplicații pentru domeniul educațional

•

Volum coordonat de

Dana Rad, Ciprian Baciu, Mușata-Dacia Bocoș

TEXTUL ȘTIINȚIFIC –
CONCEPERE, ELABORARE, STRUCTURARE

Aplicații pentru domeniul educațional

Volum coordonat de
Dana Rad, Ciprian Baciu, Mușata-Dacia Bocoș

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ
2024

Colecția *Paedagogia*
este coordonată de Mușata-Dacia Bocoș.

Autorii capitolelor și coordonatorii
au contribuții egale.

ISBN 978-606-37-2079-6

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
http://www.editura.ubbcluj.ro/

CUPRINS

Capitolul I.
CERCETAREA BIBLIOGRAFICĂ

Cercetarea bibliografică (cu referire la demersul de cercetare științifică) reprezintă un proces de investigare sistematică a literaturii științifice, realizat în urma documentării/ e-documentării în legătură cu un aspect/ o temă de interes. Ea presupune: identificare, colectare, corelare, selecționare, evaluare, articulare, sintetizare, sistematizare și utilizare a surselor bibliografice relevante pentru un anumit scop (de exemplu, elaborarea unei lucrări de licență), în manieră obiectivă, activă, creativă și critic-constructivă.

Cercetarea bibliografică este un tip de cercetare, realizată de cercetători, care implică asigurarea bazei informative a cercetării, respectiv:

a) inventarierii datelor și rezultatelor referitoare la problema cercetată, obținute și cunoscute până în momentul respectiv;

b) evaluării stadiului atins de cercetările anterioare în domeniul și problematica vizate, în ceea ce privește conținutul științific implicat, perspectivele științifice, abordările științifice, tendințele valorificate, teoriile existente, ipotezele formulate etc.

Etapele și subetapele cercetării bibliografice sunt:

- (e-)Informarea generală asupra problemei de cercetat;
- (e-)Documentarea generală asupra problemei de cercetat:
  - Trecerea în revistă a surselor de documentare și identificarea surselor de documentare potențial utile (recomandabil, surse primare);
  - Accesarea, selectarea și exploatarea surselor de documentare identificate;
  - Evaluarea primară a surselor de documentare – Scopul acestui demers este de a selecta sursele, respectiv de a trece printr-un prim filtru sursele identificate și de a stabili utilitatea sau non-utilitatea acestora, pe baza emiterii unor judecăți de valoare, folosind anumite criterii (de preferat, obiective).
  - Evaluarea avansată a surselor de documentare – Scopul acestui demers este de a analiza critic și atent datele și informațiile din cadrul resursei, de a se compara gradul de convergență cu date și informații din alte surse de încredere. În urma evaluării avansate, cercetătorul va alege, rațional, fundamentat, resursele pe care le va utiliza în demersul său, din multitudinea resurselor de încredere identificate.
  - Sintetizarea și articularea informațiilor în vederea extragerii de cunoștințe și formării de noi cunoștințe punct
- Valorificarea cunoștințelor în contextul cercetării bibliografice;
- Explicații, soluționări legate de problema cercetată, eventual, generalizări pentru alte contexte de cercetare

(spre exemplu, în situațiile în care se introduce un nou concept, de formulează o nouă abordare, o nouă teorie etc.).

Cercetarea bibliografică (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci) – Tip de cercetare, realizată de angajații unei biblioteci, care presupune documentare, e-documentare și realizarea unei bibliografii la cerere sau a unei bibliografii de bibliografii, un document în care sunt consemnate resursele (autor, titlu, an, editură, revistă etc.) dintr-un anumit domeniu de studiu/ pentru o anumită temă de cercetare sau lucrările importante în acel domeniu, existente într-o bibliotecă publică.

Bibliografie

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2024). *Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Capitolul II.
SURSELE DE DOCUMENTARE

Cercetările bibliografice presupun valorificarea de informații colectate din diverse surse de documentare, atât în format tipărit, cât și în format digital (e-sursă). Conceptul de sursă este definit, potrivit Dexonline (f.d.a), ca „loc unde se produce, unde se poate găsi sau de unde se propagă ceva; sediul sau obârșia unui lucru”.

În strânsă legătură cu acest concept, se află conceptul de resursă, aceasta fiind definită de același dicționar drept „rezervă sau sursă de mijloace susceptibile de a fi valorificate la un moment dat” Dexonline (f.d.b).

Corespondentul digital al lor îl reprezintă e-sursa și e-resursa:

– E-sursa reprezintă o categorie de sursă în format electronic sau digital (de exemplu, bibliotecă digitală, bază de date, depozit de date, arhivă electronică ș.a.);
– E-resursa reprezintă o categorie de resursă în format electronic sau digital (de exemplu: e-book, e-poster, e-portofoliu, carte vorbită ș.a.).

Utilizarea acestor concepte, în diverse situații, depinde de sistemul de referință stabilit – fie utilizatorul, fie depozitarul resursei. Astfel, dacă ne raportăm la utilizatorul unor resurse

aflate într-o bibliotecă, aceasta este o sursă de documentare. În același timp, resursa pe care o utilizează în scop de documentare, este o sursă de documentare pentru utilizator.

În funcție de contextul informațional în care sunt utilizate, prezentăm un ansamblu de surse și resurse de documentare și semnificațiile lor actuale. Termenul de resursă având caracter instrumental (resursa este instrumentul cu care se valorifică sursa), preferăm utilizarea lui, în defavoarea termenului document.

Resursa (de documentare și e-documentare) este un produs intelectual material, electronic sau virtual, care poate fi realizat în format tradițional, cu tehnici și tehnologii pentru tipărire, serigrafiere, sculptură, pictură etc. (exemple de resurse: fotografii, cărți tipărite, sculpturi, picturi, mulaje etc.) sau cu noile tehnologii ale informației și comunicațiilor, cum ar fi imprimarea 2D și 3D, scanarea 2D și 3D, xerografierea (exemple de resurse: fotografii digitale, cărți electronice/ e-book-uri, audiobook-uri, înregistrări audio sau audio-video, programe de calculator, site-uri, pagini web, fișiere grafice, fișiere audio, fișiere audio-video, fișiere multimedia interactive, streaming-uri live etc.).

Resursele educaționale (în sens larg) reprezintă rezerve informaționale potențiale, surse de mijloace susceptibile de a fi valorificate la un moment dat în funcție de context, disponibilități potențiale, latente, utile pentru a răspunde anumitor nevoi de informare și documentare, în anumite contexte educaționale. În activitățile educaționale este necesară

identificarea resurselor latente, potențiale, uneori prea puțin cunoscute, adecvate contextului, iar, ulterior, valorificarea lor eficientă, optimă, pentru a sprijini nevoile educaționale ale educabililor. Cunoașterea obiectivă a acestor nevoi și satisfacerea lor prin identificarea resurselor adecvate reprezintă aspecte centrale în proiectarea și realizarea activităților educaționale. Referitor la managementul eficient al resurselor educaționale, menționăm următoarele exigențe:

– selectarea atentă și valorificarea la maxim a resurselor disponibile;
– conceperea/ confecționarea unor noi resurse, cu costuri cât mai mici, și valorificarea lor în procesele educaționale;
– introducerea și articularea resurselor de documentare și învățare în cadrul strategiilor didactice, prin asigurarea legăturilor sistemice cu celelalte componente ale acestora, în manieră sistemică;
– utilizarea lor rațională și eficientă, în funcție de finalitățile educaționale urmărite.

Taxonomia resurselor educaționale cuprinde:

a) resurse umane (personal didactic; personal didactic auxiliar; personal didactic de conducere; personal didactic de predare; personal nedidactic; elevi; preșcolari; părinți);

b) resurse axiologice/ valorice (de exemplu: idealul educațional, care esențializează viziunea asupra formării personalității umane; normativitatea didactică, care se referă la raportul libertate-constrângere în procesul didactic);

c) resursele informaționale (sistemul informațiilor vehiculate, date și fapte științifice, conținuturile instructiv-educative);

d) resurse materiale (edificii; dotări; spații școlare; mobilier școlar; materiale didactice; mijloace de învățământ);

e) resurse financiare (resurse/ alocații bugetare; resurse/ venituri extrabugetare);

f) resurse temporale/ de timp (timp educațional, timp școlar) (Răduț-Taciu et al., 2015).

În condițiile actuale, în care se dorește liberalizarea și globalizarea accesului la informații din domeniul științei și tehnicii, s-a introdus conceptul de resurse educaționale deschise (RED)/ Open Educational Resources (OER) (în engleză). Acestea reprezintă orice tip de materiale educaționale, la care se oferă acces liber, respectiv se află în domeniul public sau sunt licențiate în mod deschis și astfel pot fi copiate, utilizate, adaptate și re-distribuite, în mod legal și gratuit. Sintagma „Open Educational Resources" a fost adoptată la Forumul UNESCO din anul 2002, ca urmare a impactului pe care proiectele Open Courseware l-au avut în învățământul superior. UNESCO oferă următoarea definiție pentru resursele educaționale deschise: Resursele educaționale deschise (RED) fac referire la materiale de învățare, predare și cercetare în orice format și pe orice suport, care aparțin domeniului public sau sunt protejate prin drepturi de autor și care au fost publicate sub o licență deschisă, permițând accesul, reutilizarea, refolosirea, adaptarea și redistribuirea gratuită de către alte persoane. Prin licență deschisă se înțelege o licență care respectă drepturile de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor și oferă permisiuni care acordă publicului drepturile de

acces, reutilizare, adaptare și redistribuire a materialelor educaționale. În cadrul Conferinței generale a UNESCO din 25 noiembrie 2019 s-a adoptat Recomandarea privind OER, oferindu-se astfel primul act normativ internațional care cuprinde domeniul materialelor și tehnologiilor educaționale cu licență deschisă în educație (Open educational resources, 2024).

Conținutul RED este unul deschis, ele putând fi preluate, consultate, utilizate sau adaptate de către utilizatori (în scopuri necomerciale), fără constrângeri legate de licență. În domeniul educațional, RED pot include prezentări, proiecte de activitate didactică, cursuri, syllabusuri, suporturi de curs, manuale, teme, teste, proiecte, cărți, pliante, diagrame, filme, muzică, resursele audio-video și resursele bazate pe tehnicile de animație, tutoriale etc. Accesul public la aceste resurse este facilitat de către tehnologiile de informare și comunicare, materialele fiind distribuite la nivel global, pentru a oferi diferiților utilizatori (profesori, cercetători în domeniul educației, elevi, studenți, alte persoane) posibilitatea de a prelua, modifica și adapta resurse online, pentru nevoile educaționale și de a-și forma și dezvolta competențe care să le permită integrarea activă în societate și pe piața muncii.

Din punct de vedere formativ, RED favorizează învățarea activă și interactivă, învățarea experiențială, învățarea experimentală, învățarea euristică, încurajează libertatea de exprimare a educabililor și partajarea cunoașterii la nivel global. Ele pot fi folosite pentru medierea activității de asimilare a conținuturilor, sprijinind identificarea, structurarea, explicitarea și ilustrarea acestora, cu luarea în considerare a ritmului

propriu de studiu al fiecărui educabil. Astfel, cu ajutorul acestora, se poate dezvolta capacitatea de înțelegere a obiectului de învățare și se poate intensifica activismul și responsabilitatea în procesul de învățare, respectiv responsabilitatea referitoare la ce se învață, la cum se învață și la când se învață.

Prin faptul că se oferă acces liber la resursele de cunoaștere, RED provoacă o schimbare paradigmatică în educația contemporană, de la diferitele niveluri. Cu ajutorul acestui tip de resurse, s-a realizat trecerea la sistemele de învățare în care vârsta, locul de pe glob și posibilitățile financiare nu mai sunt relevante pentru a avea acces la materiale educaționale, fie ele cursuri, manuale, exerciții, teste sau jocuri educative. Mai mult, educabilii pot avea acces la mai multe surse de cunoaștere, la mai mulți profesori, la mai multe forme de învățământ și au posibilitatea de a contribui efectiv la perfecționarea resurselor de învățare atât online, cât și offline, datorită modului liber în care sunt licențiate resursele educaționale. (Baciu et al., 2022, UNESCO, 2020)

O clasificare a surselor de documentare, după criteriul modului de obținere și al structurării informațiilor, distinge trei categorii:

1. Surse primare;
2. Surse secundare;
3. Surse terțiare.

1. Sursele primare sunt „materiile prime” (The Library of Congress, f.d.) utilizate în studierea unor fapte, evenimente,

fenomene, stări de lucruri etc. – documente și obiecte originale, care:

- sunt apropiate spațio-temporal de obiectul studiului;
- descriu obiectul studiului în mod direct, „la prima mână” respectiv informațiile se obțin în mod direct, prin intermediul: observațiilor directe/ nemediate, investigațiilor științifice teoretice și practice, experimentelor, interviurilor, anchetelor, panelurilor etc.;
- presupun elemente de originalitate – informații noi, abordări personale, descoperiri, cercetări;
- pot fi valorificate și interpretate cu ajutorul surselor secundare.

2. Sursele secundare sunt acelea care au la bază surse primare și care conțin descrieri, analize, sinteze, interpretări, evaluări etc. ale unor evenimente, procese, fenomene etc., realizate la o distanță de timp și/ sau de spațiu după producerea acestora (acestea fiind descrise într-o sursă primară). Astfel, sursele secundare reprezintă o extensie a rezultatelor specifice oferite de sursele primare, respectiv, au informații generate, prelucrate și articulate din sursele primare.

3. Sursele terțiare sunt acelea care oferă o sinteză a informațiilor din surse secundare, reprezintă o extensie a rezultatelor specifice oferite de sursele secundare, respectiv au informații preluate din acestea (Biblioteca Republicană Științifică Agricolă – Surse de Informare, 2014; South Mountain Community College, f.d.).

Bibliografie

Baciu, C. (coord.), Bocoș, M.-D., & Magdaș, I.-C. (2022). Resurse educaționale deschise (abreviat RED)/ Open Educational Resources (abreviat OER) (în engleză). În *Tehnologia Informației și a Comunicării în Educație (TICE). Dicționar de termeni* (Volumul II: L-Z, pp. 163-165). CEEOL Press.

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2024). *Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă. (1 Octombrie, 2014). *Studiu de informare pentru studiu și cercetare*. https://www.biblio.uasm.md/2014-10-01-10-09-38/c%C4%83ut%C4%83ri-informa%C8%9Bii/surse-de-informare

Dexonline. (f.d.a). Sursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 5 Februarie, 2024, de la https://dexonline.ro/definitie/sursă

Dexonline. (f.d.b). Resursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 5 Februarie, 2024, de la https://dexonline.ro/definitie/resursă

Open educational resources. (11 Ianuarie, 2024). UNESCO. https://www.unesco.org/en/open-educational-resources#:~:text=Open%20Educational%20Resources%20(OER)%20are,adaptation%20and%20redistribution%20by%20others

The Library of Congress. (f.d.). *Getting started with primary sources.* https://www.loc.gov/programs/teachers/getting-started-with-primary-sources/

UNESCO. (13 Mai 2020). *Open Educational Resources (OER)*. https://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies/oer

Capitolul III.
SCRIEREA ȘTIINȚIFICĂ

Definiția scrierii științifice

Scrierea științifică reprezintă un mod de construire, exprimare și de transmitere în scris a ideilor, gândurilor, opiniilor, soluțiilor, produselor gândirii, trăirilor etc., cu ajutorul limbajelor de specialitate, care conțin un corpus de termeni specifici, utilizați „pentru a realiza o comunicare de specialitate non-ambiguă cu funcția majoră de a transmite cunoștințe într-un domeniu particular de activitate profesională." (Bidu-Vrănceanu, 2003, para. 3)

Limbajele de specialitate conțin elemente și unități lexicale care sunt corelate cu activități specifice domeniilor științifico-profesional, social sau cultural-artistic, așadar ele au o sferă de cuprindere și de întrebuințare limitată și, în consecință, sunt înțelese și utilizate de microcomunități de specialiști. Între lexicul comun și cel specializat există o relație bidirecțională, astfel încât este posibilă deplasarea elementelor și a unităților lexicale:

– pe de o parte, vocabularul specializat atrage, prin specializare și transfer, elemente ale lexicului comun;
– pe de altă parte, el „împrumută altor arii lexicale termeni, care pot fi supuși unei alte specializări sau unui nou

transfer metaforic. În principal, prin limitarea câmpului obiectual-noțional, cuvintele din lexicul comun pot trece în componența lexicului specializat." (Sferle, f.d., p. 2)

Ca formă de scriere, scrierea științifică este asociată cu demersurile științifice și vizează comunicarea de informații științifice la nivelul (micro)comunităților profesionale, într-o manieră non-ambiguă, într-un mod clar, concis, precis, acurat, argumentat, bazat pe dovezi/ argumente/ evidențe științifice, în spirit critic, în manieră logică, rațională, coerentă și riguroasă, cu un limbaj impersonal.

Sintetic, scrierea științifică este strâns legată de cercetarea științifică și reprezintă o cerință în dezvoltarea intelectuală a persoanei, un indicator al calității profilului intelectual, profesional și de cercetător al acesteia.

Caracteristicile scrierii științifice

Textele/ lucrările științifice au la bază demersuri și cercetări științifice teoretice sau aplicative, care se desfășoară în conformitate cu un sistem de principii, standarde, metodologii și cerințelor specifice domeniului particular de activitate.

Deși există diferențe în funcție de domeniul în cauză (științifico-profesional, social sau cultural-artistic) sau și în funcție de disciplina de studiu, putem vorbi despre anumite caracteristici generale ale scrierii științifice, referitoare la modalitățile generale de concepere, la organizarea generală a conținutului lor, a informațiilor redate, precum și la forma de prezentare a lor, la aspect și așezare în pagină, indiferent de

domeniile științifice vizate (Stilurile funcționale (științific, oficial, publicistic, artistic, colocvial), f.d.):

1) Stilul de scriere este științific

Stilul de scriere reprezintă un concept stratificat, care se referă la maniera, la felul de comunicare în scris, la felul de a scrie, de a concepe, de a structura și de a realiza compozițiile scrise.

Principialele caracteristici ale stilului științific sunt următoarele (vezi și subdiviziunea Caracteristicile textului științific):

– spre deosebire de celelalte stiluri funcționale (stilul oficial (juridic-administrativ), stilul publicistic, stilul artistic (beletristic), stilul colocvial), stilul științific are funcție exclusiv monoreferențială, respectiv se caracterizează prin caracterul strict monoreferențial al limbajului și se subordonează în mod riguros limbii literare și normelor impuse de aceasta;
– transmite în mod clar, precis și acurat, informații științifice, generate pe baza unor raționamente logice, deductive, argumentate, riguroase;
– respectă proprietatea termenilor, cuvintele textelor științifice sunt monosemantice, ele nu au sens conotativ, ci predominant denotativ, ceea ce înseamnă că limbajul este unul precis, cu termeni bine definiți, că se utilizează sensul propriu al cuvintelor, în sens denotativ, că termenii sunt consecvent și unitar utilizați;

- maniera de a comunica este una directă, clară, precisă, non-ambiguă, concisă, acurată, eficientă;
- stilul de comunicare în scris este simplu, direct, concis și ne-ambiguu;
- exprimarea este corectă, clară (claritatea este asigurată de conceperea unei structuri adecvate a propozițiilor și a frazelor), și precisă;
- tipul de discurs este nonficțional (produsele cunoașterii științifice nu sunt create/ inventate, ci sunt descoperite), argumentativ (în textele științifice argumentarea are funcție referențială), descriptiv, explicativ, întrucât se vizează exersarea gândirii cititorului și nu sensibilitatea, imaginația și creativitatea acestuia;
- referitor la elementele de bază ale procesului comunicării – emițătorul (E) și receptorul (R), între care se stabilește relația emițător-receptor (E-R); emițătorul este specializat, profesionist (pedagog, psiholog, sociolog, antropolog etc.), în timp ce receptorul poate fi specializat sau nespecializat; relația dintre emițător și receptor poate fi determinată de emițător prin delimitarea și numirea publicului-țintă sau poate fi nedeterminată;
- în ceea ce privește efectul mesajului, textul vizează obținerea acordului cititorilor, întrucât autorii sunt persoane creditabile în domeniul științific, care se bucură de recunoaștere științifică și de vizibilitate științifică;
- funcția principală a mesajului (scopul mesajului) este de informare, educare, uneori publicitar (funcție colaterală existentă în textele de escortă de tip prefețe, cuvânt înainte);

- în funcție de încărcătura emoțională a mesajului, stilul poate fi critic, polemic sau neutru;
- are grad mare de tranzitivitate, respectiv caracteristica sa de bază este impersonalitatea;
- este legat de un fond lexical intelectual înnoit permanent cu terminologie științifică de ultimă oră, inclusiv cu neologisme;
- particularități lingvistice (Stilurile funcționale (2), 2010):
  - *lexicale:*
    - se utilizează terminologie științifică de specialitate proprie fiecărui domeniu științific;
    - termenii și sintagmele se caracterizează prin monosemantism;
    - se folosesc multe neologisme;
    - termenii lexicali se folosesc în forme apropiate de cele internaționale (computer, microbiologie, televiziune);
    - se folosesc prefixoide – acestea sunt cuvinte sau elemente de compunere utilizate ca prefix în formarea termenilor științifici și tehnici;
  - *morfologice:*
    - se folosesc frecvent substantive cu sens abstract/ substantive abstracte provenite din infinitive lungi sau din adjective;
    - se folosește infinitivul cu valoare de imperativ în observații și note;
    - se înlocuiește persoana I singular cu persoana I plural (pluralul autorului, pluralul academic), pentru a se evita imixtiunea unor accente personale;
  - *sintactice:* predomină subordonarea față de coordonare;

- *stilistice:* sunt folosite procedee care au ca scop organizarea discursului științific:
  - coordonarea sub diferite forme: enumerație și repetiție, paralelism și antiteză;
  - citatele ca puncte de plecare, argumente sau materiale demonstrative;
  - figurile de stil și construcțiile retorice – folosite în cazul unei atitudini polemice;
  - digresiunile incluse intenționat în textul comunicării sau prezente ca note, adnotări în subsolul paginii;
  - succesiunea întrebare-răspuns ca modalitate de construcție a discursului științific text (Biblioteca Centrală Universitară Carol I, f.d.)

***2) Focalizarea/ Axarea/ Concentrarea clară și operațională* pe două componente majore:**

a) Întrebările de cercetare – care orientează întregul demers de cercetare științifică.
b) Răspunsurile la întrebări/ Concluziile (formulate prin raportare și la ipotezele cercetării) – care se obțin prin realizarea de demersuri de cercetare științifică (în urma cărora se culeg date, se analizează și se formulează concluzii) și care stau la baza construirii mesajului științific al textului.

Așadar, textele/ lucrările științifice sunt orientate de scopuri bine definite, în funcție de care se realizează conceperea,

structurarea lor, începând de la prima secțiune, până la concluziile formulate.

3) Argumente credibile, bazate pe dovezi din surse științifice, de încredere, valide, dacă se poate pe surse primare (rezultatele unor studii sau experimente științifice, lucrări de cercetare, analize literare).

4) Manieră obiectivă/ impersonală de construire a mesajului, respectiv adoptarea unui limbaj de specialitate obiectiv, acurat, bazat pe argumente raționale, științifice și logice din punct de vedere obiectiv și evitarea limbajului emoțional, părtinitor, a încărcăturii afective și a atitudinilor subiective, părtinitoare și patetice. Se recomandă ca autorul scrierii să valorifice funcția cognitivă a limbajului, să adopte un limbaj și un ton impersonal, manifestând respect pentru datele științifice. Astfel, indiferent dacă, personal, este sau nu de acord cu ideile comunicate, acestea să fie prezentate obiectiv, exact, acurat, fără implicare personală, subiectivă, emoțională, părtinitoare, care ar fi perturbatoare în procesul scrierii, ar scădea calitatea acestuia și ar denatura produsele scrierii.

5) Conținut unitar, cu organizare/ structurare logică și coerentă, care, în forma cea mai simplă, cuprinde:

a) Introducere;
b) Corpul scrierii (partea consistentă, masivă, solidă);
c) Concluzii.

Facem precizarea că structurarea și conținutul scrierilor academice se particularizează în funcție de contextul în care sunt folosite, respectiv în funcție de exigențele acestuia. Spre exemplu, manuscrisele care se trimit spre publicare la diferite jurnale științifice este necesar să țină cont de template-ul respectivelor jurnale, pentru a putea fi luate în considerare pentru publicare.

De ce este importantă scrierea științifică?

Capacitatea de scriere științifică se formează și se dezvoltă în timp, prin: exersarea sistematică a compunerii de texte/ lucrări științifice de diferite tipuri; obținerea și valorificarea feedback-ului de la review-eri sau de la alți membri ai comunității științifice; revizuirea ideilor, viziunilor, abordărilor etc., pe baza argumentelor științifice primite; asigurarea cu grijă a acurateții scrierii; elaborări atente de texte, care să țină cont de exigențele dimensiunii științifice, precum și de cele ale dimensiunii eticii și integrității academice; studierea de lucrări de îndrumare în activitatea de cercetare științifică.

Sintetic:

a) din perspectiva activităților științifice, respectiv din punct de vedere strategic și operațional, scrierea științifică sprijină:

- construirea, formularea și formalizarea ideilor, apoi exprimarea și transmiterea lor, împărtășirea lor;
- formularea/ argumentarea/ fundamentarea de opinii, idei, soluții etc.
- transmiterea eficientă a ideilor (oral sau în scris – tradițional/ pe hârtie sau electronic);

- comunicarea în mod corect, riguros, clar și structurat a rezultatelor cercetărilor teoretice și practice (autorul fiind conectat cu tema, cu sine, dar și cu ceilalți);
- angajarea în conversații pe teme științifice;
- realizarea de cercetări științifice (cu componentă teoretică-explicativă și/ sau practic-aplicativă);
- conceperea de texte/ lucrări științifice de calitate, în concordanță cu principii, abordări, metodologii și criterii științifice, și care să se înscrie eficient în fluxul de publicații științifice relevante;
- realizarea de prezentări științifice;
- revendicarea priorităților în investigările științifice;
- combaterea știrilor false.

b) Din perspectiva dezvoltării personale, scrierea științifică are efecte formative și informative, care capătă relevanță și se nuanțează specific, în funcție de caracteristicile situației și ale contextului în care se realizează:

- contribuie la asigurarea clarității și conciziunii (alegere și utilizare riguroasă a cuvintelor, a elementelor și a unităților lexicale organizarea, structurarea și derivarea ideilor), a rigurozității și a eficienței limbajului scris, respectiv a mesajelor transmise în scris, înlăturând orice ambiguitate și interpretare echivocă;
- prin faptul că se prezintă și se corelează, idei, informații, conținuturi, detalii, explicații, argumente etc., în vederea clarificării anumitor aspecte, exersează unitatea, coerența, logica și creativitatea gândirii;
- dezvoltă capacitatea autorului textului/ lucrării de planificare, organizare și structurare a acestuia, astfel

încât el să fie corect, clar, inteligibil, cu coerență internă, astfel încât cititorii să îl urmărească facil, să citească facil și să înțeleagă corect și logic informațiile prezentate;
- contribuie la dezvoltarea cognitivă (intelectuală), la procesul de perfecționare a proceselor psihice de cunoaștere (reprezentări, limbaj, gândire etc.), a structurilor operatorii și strategiilor cognitive/ metacognitive (conceptualizare, raționamente, rezolvare de probleme, planificare, evaluare etc.), a intereselor cognitive și a capacității creatoare (imaginație, creativitate, inventivitate, originalitate etc.);
- informează ne-ambiguu, exact și riguros, analizează și prezintă atent și fundamentat semnificațiile conținuturilor, convinge într-un mod direct/ nemijlocit și îi permite cititorului să se implice activ și cu criticism constructiv în interacțiunile sale cu textul/ lucrarea și să înțeleagă discursul științific;
- sprijină integrarea autorului/ autorilor în (micro)grupuri profesionale, în (micro)colectivități și în (micro)comunități profesionale și științifice (adesea, textul științific provine dintr-o comunitate științifică specializată și este îndreptat către o comunitate științifică specializată).

Principii ale scrierii științifice

Indiferent de tipul lor și de scopul pentru care au fost elaborate, este necesar ca textele/ lucrările științifice elaborate să întrunească o serie de exigențe și condiții, astfel încât ele să fie corecte și relevante din punct de vedere științific, să poată fi valorificate rațional, judicios și eficient în diferitele domenii – științifico-profesional, social sau cultural-artistic. Altfel spus, este

necesară asigurarea anumitor standarde de calitate, a anumitor cerințe principiale referitoare la construcția și la redactarea acestor texte/ lucrări științifice, care le fac valorificabile în domeniul științific de interes și în comunitățile științifice:

1. Textul/ Lucrarea să abordeze o temă bine aleasă, relevantă, cu potențial de dezvoltare a teoriei și/ sau practicii științifice (de exemplu, practicii educaționale), respectiv tema:

- să fie semnificativă pentru progresul cunoașterii, actuală, critică, de interes nu doar pentru autor/ cercetător, ci de interes mai general, pentru (micro)comunitatea profesională și științifică;
- să se refere la **aspecte științifice problematice (neclarități, contradicții, incertitudini, dificultăți reale, goluri în cunoaștere)**, la dificultăți reale de natură teoretică sau practic-aplicativă, semnificative, critice pentru progresul cunoașterii, de actualitate și inovatoare;
- să fie, într-o cât mai mare măsură, **originală**, respectiv să conducă la contribuții personale noi, inovatoare – în plan teoretic și/ sau practic-aplicativ;
- să contribuie în mod real, la **dezvoltarea teoriei și/ sau practicii educaționale**, la soluționarea unor probleme reale.

2. Textul/ Lucrarea să fie corect/ corectă din punct de vedere științific, lingvistic, gramatical, ortografic și al punctuației și estetic realizat/ realizată, principiu care se referă la:

- corectitudinea științifică – se referă la exigențe legate de caracterul precis, obiectiv, clar, logic, riguros și coerent al conținuturilor pe care le integrează textul/ lucrarea;

- corectitudinea lingvistică – se referă la:
  - utilizarea corectă a termenilor, sintagmelor, elementelor lexicale, unităților lexicale, abrevierilor etc., la stăpânirea exprimării corecte, logice și coerente, în propoziții corecte, simple, realizate cu un vocabular specializat;
  - inexistența formulărilor incerte și/ sau discutabile sub raport gramatical și lexical, a greșelilor, repetițiilor, suprapunerilor de termeni etc.;
  - utilizarea de propoziții simple, clare, astfel încât mesajul să poată fi decodificat corect;
  - utilizarea tuturor verbelor, fie la prezent, fie la trecut;
  - neutilizarea condiționalului, a mai mult ca perfectului etc., pentru a se asigura claritatea mesajului;
  - limitarea numărului frazelor cu multe propoziții subordonate;
  - neutilizarea figurilor de stil (de exemplu, metafore) (dacă nu este necesar), a elementelor de jargon, a regionalismelor, a diminutivelor etc.;
  - neutilizarea exclamațiilor, interjecțiilor, verbelor la modul imperativ sau a substantivelor la cazul vocativ;
- corectitudinea din punct de vedere gramatical se referă la respectarea cu strictețe a normelor gramaticale;
- corectitudinea din punctul de vedere al ortografiei și al punctuației – se referă la utilizarea corectă a stilului convențional de ortografie și punctuație propriu limbii de exemplu, exigențe referitoare la utilizarea ghilimelelor, la citatele în citat, la abrevieri:
  - atunci când este necesar să se folosească ghilimele (în citarea bibliografică), autorul va folosi ghilimele românești – sunt de preferat rotunde/ ondulate/

curbate; ele încep în partea de jos și se încheie în partea de sus („ghilimele”) – pentru citate, titluri, denumiri, cuvintele unui personaj, cuvinte cu sens figurat;

- pentru textele redactate în limba română, citatul în citat se va transcrie cu ghilimele unghiulare (franțuzești) („text «citat» text”);
- pentru textele redactate în limba engleză se va folosi scrierea britanică; citatele se vor scrie cu ghilimele în partea de sus („quotation”); citatul în citat se va transcrie cu apostrof („text ‘citat’ text”);
- pentru textele redactate în limba franceză, citatele se vor scrie cu ghilimele unghiulare (franțuzești) («citat»; citatul în citat se va transcrie cu ghilimele în partea de sus («text „citat” text»);
- pentru citatele incomplete, se inserează (...);
- se pune spațiu după virgulă și după punct (nu înainte de virgulă și de punct);
- să se evite scrierea prescurtată;
- abrevierile se introduc, între paranteze drepte, atunci când se utilizează pentru prima dată cuvântul/ expresia care se prescurtează și, în mod obligatoriu, ele sunt explicate;
- este necesar să se limiteze numărul abrevierilor.

- caracterul estetic al redactării și tehnoredactării – se referă la aspectul plăcut și îngrijit al textului, la lizibilitatea acestuia, la caractere, fonturi, culori, chenare, simboluri, figuri, tabele, ilustrații (în ce măsură acestea sunt binevenite, necesare, clare, precise, intuitive, ilustrative, explicative, cu calități estetice, realizate cu culori adecvate

și plăcute, plasate corect și îmbinate armonios în pagină cu alte elemente plăcute și atrăgătoare).

3. Textul/ Lucrarea să aibă o structurare/ construcție clară, logică, structurată, riguroasă, unitară și coerentă (stabilită în funcție de contextul în care este utilizat), principiu care se referă la componentele sistemice principale ale unui text științific/ ale unei lucrări științifice:

Chei de control (pentru calitatea lucrării)	**Componentele lucrării**	**Secțiunile lucrării**
Este interesantă, provocatoare?	**De ce** această întrebare? Care este **scopul** lucrării?	Introducere
	Întrebarea de cercetare	
	Cum răspundem la întrebare? Ce facem pentru a răspunde?	Designul (adesea Metoda/ Metodologia)
	Ce am găsit?	Rezultate
Este solid, fundamentat, argumentat?	**Răspunsul la întrebare/ Concluziile**	Analize calitative și cantitative și discuții (aici se trec datele numerice)/ Judecăți și idei

4. Textul/ Lucrarea să aibă o structurare/ organizare logică și derivativă, dinspre general spre particular, principiu care se referă la următoarele exigențe legate de organizarea generală a acestuia și de organizarea secțiunilor/ capitolelor sale:

- să se respecte **principiul pâlniei în construirea ideaticii textului**, respectiv abordările să fie de la general la particular, păstrându-se:

  - coerența internă a textului (asigurată de legăturile și interlegăturile dintre secțiuni);
  - logica ideatică (asigurată de prezentarea unor idei derivate în mod logic din cele anterioare);
  - fluența textului și a ideilor (asigurată de cursivitatea textului, de caracterul curgător, fluent al scrierii, al formării ideilor);
  - să urmeze „un fir roșu”, subordonat temei cercetate;
- să se asigure substanța ideatică și cursivitatea ideatică, respectiv ideile să fie organizate astfel încât să urmeze „un fir roșu”, subordonat temei cercetate, asigurat de organizarea și succesiunea coerentă, logică, ordonată și sistematică a informațiilor, ideilor, opiniilor și argumentelor autorului/ cercetătorului;
- conținutul textului/ lucrării să fie unitar, respectiv stilul științific de scriere să fie unitar în toată economia lucrării, în toate secțiunile/ capitolele sale, astfel încât să demonstreze unitatea de gândire, de concepție, de structurare a ideilor și de exprimare în scris;
- secțiunile/ capitolele textului/ lucrării/ scrierii să fie echilibrate ca lungime, stil de redactare și de tehnoredactare;
- raportul dintre textul scris, pe de o parte, și figuri și tabele, pe de altă parte, să fie unul echilibrat;
- textul/ lucrarea să fie considerat/ considerată un sistem, fiind compus din două secțiuni intercorelate (cea teoretică și cea practic-aplicativă), între care se stabilesc legături sistemice).

5. Textul/ Lucrarea să se bazeze pe o activitatea de (e-)documentare continuă, corectă și eficientă, activitate care:

- să fie selectivă (să valorifice lucrări de referință, relevante, cu caracter teoretic și practic, autohtone și străine, site-uri oficiale ale instituțiilor, și nu site-uri necontrolabile din punct de vedere științific);
- să se bazeze, pe cât posibil, pe consultarea surselor originale, primare, autentice, credibile;
- să permită decodificarea corectă, receptarea critică, înțelegerea și utilizarea creativă a informațiilor, a semnificațiilor, a sensurilor etc.
- să fie activă, să încurajeze atitudinea reflexivă, interogativă, activă, interactivă și critică a autorului/ cercetătorului în interacțiunile lui cu informațiile;
- să încurajeze atitudinea impersonală și obiectivă a autorului/ cercetătorului (să nu implice în raționamente idei preconcepute, prejudecăți proprii, să existe respect pentru datele științifice);
- poate presupune și elaborarea unui miniglosar/ minidicționar de termeni.

6. Să se asigure corectitudinea citării și a consemnării surselor bibliografice (etica în citări și consemnări):

a) Citarea în text a surselor bibliografice este operația prin care autorul unei lucrări reproduce identic, întocmai, un citat, adică un fragment preluat din opera altui autor/ altor autori, indicând, între paranteze, numele autorului original/ autorilor originali, anul apariției lucrării citate și pagina sau paginile

unde se regăsește fragmentul preluat (de obicei, la finalul citatului).

Modalitățile de citare a diferitelor tipuri de surse bibliografice se raportează la stilul adoptat de American Psychological Association (APA, 2020), versiunea 7, cunoscut și sub denumirea stilul APA 7 și pot fi urmărite în lucrarea *„Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare”*, în care sunt prezentate explicativ diverse modalități de citare.

Pentru a sprijini demersul de introducere a citatelor, Graff și Birkenstein (2006/2015) recomandă verbe pentru citate și rezumate:

Verbe pentru a face o afirmație	
argumentează	insistă
susține	observă
crede	reamintește
afirmă	semnalează
evidențiază	sugerează

Verbe pentru a exprima un acord	
admite	probează
acceptă	reafirmă
coroborează	reconfirmă
este de/ în acord cu	sprijină
validează	verifică

Verbe pentru îndoială sau dezacord	
complică	califică
pretinde	pune la îndoială
contrazice	infirmă
contraargumentează	respinge
neagă	renunță

Verbe pentru a face recomandări	
susține	sugerează
impune	pledează
solicită	recomandă
încurajează	încurajează
consiliază	avertizează

De asemenea, Graff și Birkenstein (2006/2015) recomandă ca în valorificarea citatelor să se utilizeze modelul sandvici citat/ „quotation sandwich”, respectiv construcții ideatice explicative, de tipul:

1. Afirmații introductive, care prefațează și configurează ceea se spune în citat.

2. Citatul (folosind, pentru introducere, verbele recomandate).

3. Afirmații explicative, în care autorul lucrării științifice oferă interpretări și explicații proprii referitoare la conceptele, ideile și opiniile regăsite în acel citat, precum și la mesajul acestuia.

Pentru introducerea efectivă a citatelor, Graff și Birkenstein (2006/2015) oferă o serie de șabloane utile, pe care le prezentăm într-o formă adaptată:

– X (anul, p. …) spune „…”;
– X (anul) spune „…” (p. …);
– „…” spune X (anul, p. …);
– „…” afirmă X (anul, p. …);
– După cum afirmă pedagogul/ psihologul/ sociologul X (anul, p. …) „…”;
– Potrivit lui X (anul, p. …) „…”;
– Părerea lui X (anul) este că ....;

- După cum spune X (anul, p. …) „…”;
- În cartea ...., X spune „…” (anul, p. …);
- Din punctul de vedere al lui X, „…” (anul, p. …);
- X (anul) confirmă afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …);
- X (anul) este de acord cu afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …);
- X (anul) nu este de acord cu afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …);
- Utilizând ...., X (anul) formulează drept concluzie ..., argumentând astfel: „…” (p. …).

Pentru explicarea citatelor, Graff și Birkenstein (2006/2015) oferă o serie de șabloane utile, pe care le prezentăm într-o formă adaptată:

- X (anul) afirmă că ....;
- Potrivit lui X (anul), ...;
- În opinia lui X (anul), ...;
- X (anul) este de părere că ....;
- După cum spune X (anul), ...;
- Afirmația lui X (anul) este că ....;
- .... este de părere X (anul);
- .... consideră X (anul);
- ....este de acord X (anul);
- În principal, X (anul) avertizează că ....;
- Cu alte cuvinte, X (anul) crede că ....;
- Făcând acest comentariu, X (anul) ne îndeamnă să ....;
- Punctul de vedere al lui X (anul) este că ....;
- Esența argumentației lui X (anul) este că ....;
- Bazându-se pe ...., X (anul) consideră că ....;

- Coroborând rezultatele științifice ...., X (anul) conchide că ....;
- Pe baza ...., X (anul) consideră că ....;
- Valorificând ...., X (anul) ajunge la concluzia că ....;
- Utilizând ...., X (anul) formulează drept concluzie ...., argumentând astfel: ....

b) Consemnarea în text a surselor bibliografice este operația prin care autorul unei lucrări valorifică idei și considerații preluate de la autorul original/ autorii originali, parafrazându-le într-o manieră adaptată pentru utilizare în noua lucrare. Este necesar ca autorul să precizeze sursele bibliografice utilizate, respectiv, să indice, între paranteze, numele autorului (autorilor) și anul apariției acestor surse (fie înainte, fie după prezentarea ideilor/ considerațiilor preluate și parafrazate).

Modalitățile de consemnare a diferitelor tipuri de surse bibliografice se raportează la stilul APA, versiunea 7 (2020), cunoscut și sub denumirea stilul APA 7 și pot fi urmărite în lucrarea *„Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare”*, în care sunt prezentate explicativ diverse modalități de consemnare.

Subliniem faptul că bibliografia/ lista bibliografică și referințe/ lista referințelor bibliografice nu sunt termeni sinonimi. Bibliografia reprezintă o listă a tuturor surselor de informare consultate, surse care, într-o anumită măsură, au influențat și au orientat activitatea de cercetare și de realizare a unei lucrări de cercetare, indiferent dacă aceasta cuprinde sau nu (prin citare sau parafrazare), informații din sursele parcurse.

Referințele reprezintă o listă a surselor ale căror informații sunt citate sau sunt parafrazate în lucrarea de cercetare și care se realizează în ordinea alfabetică a numelui autorilor. Facem precizarea că, într-o lucrare științifică, este obligatoriu ca toate sursele din referințe/ lista referințelor bibliografice să se regăsească în text și toate sursele invocate în text să fie consemnate în referințe/ lista referințelor bibliografice.

7. Textul/ Lucrarea să fie redactat/ redactată într-un limbaj științific de specialitate (în cazul științelor educației limbaj educațional/ pedagogic) adecvat, corect din punct de vedere științific, explicit, precis, exact, riguros, acurat.

Limbajul de specialitate este înțeles ca un ansamblu de termeni specifici, utilizați pentru a transmite cunoștințe și mesaje într-un domeniu particular de activitate profesională. Limbajul de specialitate reprezintă un „sistem lingvistic care utilizează o terminologie și alte mijloace lingvistice care vizează non-ambiguitatea comunicării într-un domeniu particular," (Lerat, 1995, p. 32).

În domeniul educației se utilizează limbajul educațional, care reprezintă un „sistem de semne, guvernat de reguli sintactice, semantice și pragmatice, care reprezintă înlocuitori ai obiectelor desemnate, cu care se operează în plan mintal, ajungând la înțelegerea elementelor educaționale; are rol de trimitere la informație, de evaluare și de modelare a educatului; este specific contextului educațional" (Stan, 2010, p. 422). Potrivit lui Sălăvăstru (1995), limbajul educațional are trei laturi: prima de desemnare, de trimitere spre un referent (în

acest caz, informația); a doua de apreciere, evaluare și adaptare; a treia de inducere a unei reacții, de modelare și de încurajare a cercetării, căutării personale.

Limbajul pedagogic este o formă a limbajului educațional, centrat pe aspecte particulare ale disciplinelor pedagogice și care se raportează la conținuturi referitoare la educație (Stan, 2010). Limbajul pedagogic reprezintă un tip de discurs specific orientat asupra activității de educație în vederea legitimării acesteia în plan teoretic și la nivelul acțiunii practice (Reboul, 1989), căpătând astfel statutul de metalimbaj al educației despre educație: „(…) *limbajul pedagogic* este privit ca *metalimbaj* al limbajului educativ, de formare și influențare.” (Ioan, 1994, p. 60).

Kneller (1994) evidențiază tipurile de limbaj pedagogic ținând cont de clasificarea ramurilor pedagogiei, în două domenii de referință: 1) în domeniul pedagogiei generale – care constă în esență din recomandări pentru practica educativă, solicitând predominant un limbaj normativ, prescriptiv. 2) în domeniul științelor educației – care valorifică rezultatele cercetării pedagogice, solicitând un limbaj descriptiv, uneori chiar tehnic. De exemplu, în funcție de domeniul educațional și de disciplina pedagogică, putem identifica: limbaj psihopedagogic, limbaj curricular, limbaj didactic, limbaj managerial etc.

Limbajul educațional reprezintă un instrument de comunicare în cadrul comunităților educaționale, al comunităților academice și al comunităților științifice construite în domeniul educațional. Prin utilizarea lui, cadrele didactice și cercetătorii îi conferă relevanță, utilitate, modernitate și funcționalitate în contexte educaționale (construind mesaje

educaționale într-un limbaj adecvat, accesibil educabililor, compatibil cu sistemul operațiilor și acțiunilor mintale de care aceștia sunt capabili, astfel încât să se constituie un limbaj comun al cadrelor didactice și al educabililor) și în contexte de cercetare educațională.

8. Textul să aibă elemente de originalitate

Gradul de originalitate al textului/ lucrării se apreciază în funcție de contribuțiile personale, originale, inovative ale autorului, care pot fi identificate:

a) În partea/ secțiunea/ cercetarea teoretică:

- analize critice;
- argumentări;
- reinterpretări;
- resemnificări;
- revizuiri;
- redefiniri;
- ilustrări teoretice și practice;
- definiții;
- propuneri;
- clasificări;
- abordări din perspective diferite;
- construire de referențiale teoretice.

b) În partea/ secțiunea/ cercetarea aplicativă:

- identificare de teme originale de cercetare, care nu au mai fost abordate;
- formulare de ipoteze de cercetare;

- concepere de instrumente proprii de cercetare;
- adaptare de instrumente de cercetare;
- concepere, pilotare și validare de instrumente de cercetare;
- realizare de abordări triangulate: triangulație metodologică, triangulație teoretică ș.a.;
- experimentare și validare de soluții.

Cvasi-algoritm în scrierea științifică

Diversitatea variabilelor care intervin în procesul scrierii științifice face să nu existe o rețetă perfectă de scriere, un algoritm general valabil. Însă, dat fiind că sunt cunoscute principiile și standardele specifice acesteia, este necesar să fim cât mai aproape de acestea, pentru ca produsele muncii noastre de cercetare să fie valide, să fie recunoscute și acceptate de comunitățile științifice și să contribuie la progresul științelor educației. De aceea, ne propune să elaborăm un cvasi-algoritm, orientativ pentru autorii de texte/ lucrări științifice în domeniul științelor educației. Pașii acestui cvasi-algoritm sunt următorii:

1. Inventariați cuvintele și sintagmele cheie, începând cu cele cu grad mai mare de generalitate; 3-5 sunt suficiente (sau câte solicită publicația).

2. Revizuiți și actualizați-vă datele de literatură, obținute prin realizarea cercetării teoretice.

3. Stabiliți care este audiența și caracterizați-o:

- grup de colegi, studenți, profesori, manageri, cercetători, decidenți;
- comunitate profesională/ comunitate locală/ comunitate științifică;
- cititorii unei publicații științifice.

4. Stabiliți care este scopul lucrării:

- de informare;
- de explicare;
- de recenzie sistematică;
- de cercetare științifică.

5. Realizați un prim draft al textului (activitate creativă):

- axați-vă pe conceptele cheie pe care le-ați identificat;
- conturați structura de ansamblu a lucrării (big picture – în engleză) elaborând o schiță pentru partea teoretică și pentru partea aplicativă a acesteia (outline – în engleză);
- nu scrieți Introducerea în acest moment (întrucât nu aveți imaginea globală asupra cercetării și asupra rezultatelor acesteia, ar fi greu și inutil să vă referiți la elementele specifice care apar în Introducere).
- faceți un inventar al contribuțiilor proprii: date culese, analize realizate, tabele elaborate, figuri concepute, structurați-le și puneți-le în ordine logică, creând o secvență logică;
- dați o formă armonioasă și comprehensivă textului, descrieți riguros investigațiile proprii și inventariați contribuțiile personale;

– prezentați rezultatele obținute și discutați-le folosind structura ideatică propusă.

6. Convertiți draftul într-un text clar, concis, corect științific și lingvistic, coerent intern, cu respectarea principiilor scrierii științifice.

7. Formulați și structurați ***Concluziile.***

8. Scrieți ***Abstractul***, prezentând domeniul, scopul și obiectivele, metodologia, principalele rezultate, eventuale implicații, utilitatea cercetării.

9. Scrieți ***Mulțumirile (dacă este cazul)***, în cadrul cărora puteți preciza sursa de finanțare, numele unor persoane care au ajutat la scrierea articolului (de exemplu, membrii echipei unui proiect), persoanele care au coordonat autorul etc.

10. Elaborați ***Introducerea.***

11. Scrieți ***Lista referințelor bibliografice***, utilizând standardele APA 7, pentru domeniul Științele educației.

Bibliografie

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Biblioteca Centrală Universitară Carol I. (f.d.). Stilistică - Stil - Stil științific. https://sites.google.com/a/bcub.ro/biblioteca_centrala_universitara_carol_i_bucuresti/cataloage/unibib/stilistica---stil---stil-stiintific

Bidu-Vrănceanu, A. (2003). *Lexic comun, lexic specializat*. Universitatea din București. http://ebooks.unibuc.ro/filologie/vranceanu/part32.htm

Bocoș, M.-D. (coord.), Răduț-Taciu, R., & Stan, C. (2021). Scriere (din perspectivă acțională). În *Dicționar de pedagogie* (p. 1815). Presa Universitară Clujeană.

Bocoș, M.-D., Baciu, C., & Purcar, A.-M. (2021). Scrierea academică. În Bocoș, M.-D. (coord.), Stan, C., & Crișan, C.-A., *Cercetarea educațională/ Volumul I – Coordonate generale ale activităților de cercetare* (pp. 135–182). Presa Universitară Clujeană.

Graff, G., & Birkenstein, C. (2015). *Manual pentru scrierea academică. Ei spun/ Eu spun* (L. Poantă, traducător). Editura Paralela 45. (Lucrarea inițială apărută în 2006)

Ioan, P. (coord.) (1994). *Logică și educație*. Editura Junimea.

Kneller, S. (1994). *Teoria limbajului*. Editura Didactică și Pedagogică.

Lerat, P. (1995). *Les langues specialisées* [Limbajele specializate]. Presses Universitaires de France.

Reboul, O. (1989). *La philosophie de l'éducation* [Filozofia educației]. Presses Universitaires de France.

Sălăvăstru, C. (1995). *Logică și limbaj educațional*. Editura Didactică și Pedagogică.

Stan, C. (2010). *Perspective teoretic-aplicative în abordarea obstacolelor din comunicarea didactică*. Editura Eikon.

Sferle, A. (f.d.). Limbajul juridic și limba comună. litere.uvt.ro. https://litere.uvt.ro/litere-old/vechi/documente_pdf/aticole/uniterm/uniterm3_2005/asferle.pdf

Stilurile funcționale (științific, oficial, publicistic, artistic, colocvial). (f.d.). Ebacalaureat. https://www.ebacalaureat.ro/c/stilurile-functionale-stiintific-oficial-publicistic-artistic-colocvial/748

Stilurile funcționale (2). (2 Februarie, 2010). Invatam romana. http://invatamromana.blogspot.com/2010/02/stilurile-functionale-2.html

Capitolul IV.
TEXTUL ȘTIINȚIFIC

Definiție și caracterizare generală

Textul științific reprezintă produsul intelectual al unei scrieri științifice, produs în format tipărit sau electronic, realizat prin valorificarea limbajelor științifice de specialitate, proprii diferitelor domenii științifico-profesional, social sau cultural-artistic, cu respectarea unui sistem de exigențe și standarde de elaborare, structurare și tehnoredactare.

Din punct de vedere al conținutului, textul științific este alcătuit dintr-un ansamblu de idei științifice corecte, armonios articulate, bine fundamentate, coerente, riguroase și clare, cu scopul informării obiective a cititorului. Așadar, textele științifice sunt adesea dense din punct de vedere lexical, în comparație cu alte tipuri de texte, reflectând convențiile și principiile scrisului științific.

Finalitatea majoră a elaborării textelor științifice este de a disemina rezultatele cercetărilor științifice realizate individual sau colectiv, de a împărtăși cu restul comunității profesionale, care studiază aceeași problematică, abordările, rezultatele, reflecțiile, descoperirile, progresele, inovațiile etc. legate de acea problematică. În acest sens, textele științifice se regăsesc, în

principal, în articole și reviste de specialitate, cărți, tratate, lucrări și prezentări științifice etc.

Caracteristici

Principalele caracteristici ale textului științific, care asigură corectitudinea construirii, receptării, decodificării și înțelegerii mesajelor științifice, sunt următoarele:

- Obiectivitatea – asigurată de maniera de redare a unei realități universale și obiective (care există independent de autorul textului/ lucrării și de cititior), de maniera de construire a mesajelor științifice și de maniera de adresare:
  - se valorifică o adresare directă și impersonală, cu verbe la persoana a treia singular și evitându-se folosirea persoanei întâi;
  - se fundamentează pe argumente raționale și logice, ceea ce asigură un limbaj obiectiv (în textele științifice argumentarea are funcție referențială);
  - se evită limbajul emoțional, patetic, exprimările părtinitoare, impresionante, patetice, în general reflexivitatea, implicarea și expresivitatea individuală (cunoașterea științifică și rezultatele științifice nu sunt create/ inventate, ci sunt descoperite în cadrul unor procese științifice, desfășurate după rigori bine stabilite; ulterior, cunoașterea științifică și rezultatele științifice pot fi verificate și revalidate de alți cercetători);
  - se asigură un limbaj impersonal, prezentarea cu obiectivitate și cu acuratețe a ideilor și datelor cu caracter științific, fără implicare personală, fără experiențe personale, fără sentimente proprii, fără

elemente intangibile, neverificate, ci dimpotrivă, doar cu elemente care pot fi verificate științific și cu respect pentru datele științifice;
- o cuvintele textelor științifice au sens predominant denotativ (nu au sens conotativ), termenii și sintagmele sunt bine definiți și utilizați unitar în întregul text, limbajul fiind precis, riguros, non-ambiguu.

- Precizia – asigurată de limbajul ales cu grijă, de limbajul strict referențial, riguros, specific domeniului, precis, acurat, cu o terminologie sistematică, non-ambiguă, cu folosirea proprie a termenilor, în sens denotativ, cu cuvinte și expresii naturale, corecte și clare, astfel încât să se evite omonimele, echivocurile, neclaritățile, ambiguitățile, figurile de stil, negațiile multiple (pot denatura sensurile și pot îngreuna lectura), exprimările evazive și imprecise de tipul „Mi se pare că ...", „În opinia mea ...", „Dacă am înțeles bine ..." etc. Cu cât limbajul este mai precis, mai riguros, mai acurat și mai lipsit de interpretări echivoce, cu atât textul va fi mai de calitate, mai relevant, mai valoros și mai eficient, respectiv, mai ușor de decodificat și de înțeles de către cititori, iar ideile transmise la destinatar vor fi nemodificate, nedenaturate. Practic, atunci când sensurile și semnificațiile înțelese de cititori se potrivesc/ sunt aceleași cu sensurile și semnificațiile intenționate și conferite de autor, respectiv atunci când un anumit text generează o singură interpretare pentru cititori, respectiv interpretarea pe care a gândit-o, a intenționat-o și a construit-o autorul, atunci el este un text științific.

- Unitatea – asigurată de utilizarea unei terminologii unitare, constante, consacrate științific și standardizate (dacă terminologia nu este standardizată, se dau toate explicațiile necesare) în întregul text, începând cu secțiunea teoretică și până la concluzii; caracterul unitar al textului ajută la înțelegerea acestuia și este o dovadă a unității de gândire, de concepție, de structurare ideatică și de exprimare în scris a autorului.
- Claritatea – asigurată de limbajul folosit, de limpezimea și claritatea exprimărilor, de evitarea ambiguității lexicale, toate acestea făcând ca textul științific să fie facil/ ușor și rapid înțeles:
    - cuvintele trebuie folosite atent (folosirea neglijentă a cuvintelor denotă o gândire neclară, dezordonată, neglijență, lipsă de atenție pentru detalii, lipsa capacității de organizare în procesul scrierii etc.) și natural, cu sensul lor propriu (atenție la paronime: a evoca-a invoca, a afirma-a infirma, a simula-a stimula, familiar-familial, emigrație-imigrație, abilitate-agilitate etc.), adecvat contextului scrierii științifice; folosirea improprie și ne-univocă a cuvintelor induce neclarități, neînțelegeri, dificultăți de receptare și reduce claritatea textului:
    - se construiesc topici corecte atât în cadrul propozițiilor, cât și în cadrul frazelor, astfel încât propozițiile și frazele să aibă o structură adecvată, pentru a se evita ambiguitatea sintactică, ce ar conduce la scăderea clarității textului;
    - se recomandă fraze și alineatele scurte (cele prea ample pot fi obositoare, pot genera confuzii, dificultăți de decodificare și de înțelegere a mesajului);

  - se recomandă limitarea numărului de frazelor cu multe propoziții subordonate;
  - se recomandă limitarea explicațiilor detaliate (acestea pot fi plasate la anexe și organizate într-un număr de anexe stabilit în funcție de contextul concret), cu multe amănunte nesemnificative, precum și a digresiunilor/ devierilor de la subiectul abordat, pentru a se putea asigura „firul roșu" al ideilor;
  - se recomandă limitarea numărului de simboluri, de semne convenționale, de formule stereotipe, de abstractizări și de abrevieri, care ar putea crea dificultăți în decodificarea textului și ar putea diminua claritatea textului.
- Coerența – asigurată de caracterul de întreg organizat al textului/ lucrării, de caracterul său sistemic, respectiv de (inter)legăturile care se stabilesc între secțiunile și subsecțiunile textului, între capitolele și subcapitolele acestuia; se referă la fluența ideatică, la continuitatea logică firească a ideilor, care face ca paragrafele să decurgă unele din altele, în mod logic și funcțional, asigurându-se, astfel, cursivitatea și „fluiditatea" textului.
- Concizia – asigurată de echilibrul manifestat de autor în conceperea cu claritate și cu precizie a structurii propozițiilor, a frazelor și a paragrafelor, respectiv de raportul echilibrat între lungimea textului și densitatea de idei a acestuia, între conținutul ideatic și numărul de cuvinte utilizate pentru a reprezenta acest conținut. Altfel spus, este necesar ca textul științific să fie echilibrat respectiv să nu existe nici parcimonie nici prolixitate.

- Acest echilibru ajută autorul să evite construirea de propoziții laconice, cu mesaje scurte, dar și propoziții și fraze lungi, cu detalii descriptive. Astfel, autorul se poate concentra pe cuvintele și pe sintagmele cele mai adecvate și absolut necesare pentru exprimarea ideilor, cu forță explicativă și argumentativă, și poate evita căderea în extreme în exprimare – stilul eminamente laconic și stilul eminamente descriptiv.
- Sobrietatea – asigurată, în principal, de aspecte cum sunt: utilizarea unui stil de scriere direct, riguros, clar, convențional, precis, sobru (fără clișee și stereotipuri), distins, elegant; prezentarea obiectivă, logică, argumentativă și demonstrativă a ideilor, a faptelor, a evenimentelor, a rezultatelor etc.; neimplicarea afectivă, emoțională a autorului în conceperea și transmiterea mesajelor științifice; evitarea cuvintelor familiare, a diminutivelor, a regionalismelor, a elementelor de jargon, a metaforelor (dacă nu este necesar).
- Forța – asigurată de verbele utilizate, de timpurile, de modurile și de diatezele acestora. Se recomandă timpurile trecut și prezent și diateza activă a verbelor, care îi conferă textului vigoare, în detrimentul diatezei pasive, care trece în plan secundar acțiunea, mișcarea. De asemenea, nu sunt recomandate nici verbele la condițional-optativ, întrucât ar putea sugera și genera existența unei oarecare nesiguranțe în exprimarea ideilor.
- Originalitatea (varietatea, expresivitatea și naturalețea) – asigurată de posibilitatea autorului de a-și exprima personalitatea:

  - în elaborarea textelor, îndeosebi prin: calitățile limbajului – varietatea lexicului, creativitate și expresivitate în structurarea mesajelor, sistemele semiotice utilizate;
  - în prezentarea/ susținerea lucrărilor științifice, prin: adoptarea unui stil de prezentare propriu, nerigid, inedit, creativ (evitarea copierii/ imitării altor persoane) și, totodată, atractiv; selectarea și combinarea abilă a cuvintelor și a sintagmelor; utilizarea unui fond lexical cât mai bogat, prin apelul la sinonime și prin alegerea celor mai ilustrative și mai adecvate dintre acestea; construirea propozițiilor și a frazelor într-o manieră atrăgătoare; evitarea monotoniei în transmiterea ideilor și în formalizarea mesajelor; evitarea repetițiilor deranjante; evitarea clișeelor verbale, a ideilor clișeice, a propozițiilor și a frazelor stereotipe ca structură.
- Accesibilitatea – asigurată de calitățile lexicului utilizat și ale stilului de scriere practicat. Pentru a nu fi afectată claritatea și pentru a sprijini decodificarea ușoară a textelor științifice, se recomandă evitarea: limbajului voit prețios (din dorința de a impresiona cititorii, crezând, în mod greșit, că el sună mai profesionist, mai specializat sau mai profund; în realitate, textul trebuie să informeze și nu să impresioneze), a limbajului rigid, ermetic, greoi, neinteligibil; excesului de cuvinte deosebite, rare, care ar fi greu de înțeles; figurilor retorice, care pot produce, adesea, efecte nedorite, negative, ridicole; utilizării frecvente a elementelor de jargon științific și tehnic; utilizării frecvente a neologismelor; utilizării de cuvinte inutile, care nu sunt necesare, doar încarcă textul (atenție, se vor omite cuvintele inutile, dar se va verifica dacă

acuratețea, precizia sau claritatea au fost afectate); construirii de propoziții și de fraze lungi și alambicate, cu topică necorespunzătoare; excesului de originalitate din punct de vedere lexical (este necesar discernământ și echilibru în utilizarea inovațiilor lexicale) și sintactic.

- Eufonia – asigurată de impresia acustică și artistică plăcută a cuvintelor, a sintagmelor, a propozițiilor și a frazelor utilizate în scrierile științifice, de caracterul armonios al limbajului utilizat și de sonoritatea lui agreabilă, plăcută. Efectul eufonic al textelor științifice este asigurat, în principal, de: ordinea firească a cuvintelor/ topica adecvată din propozițiile construite; utilizarea corectă a semnelor de punctuație; eliminarea dezacordurilor gramaticale, a repetițiilor, a pleonasmelor, a cacofoniilor.
- Eleganța – asigurată de caracterul elevat, elegant și rafinat al limbajului științific, de utilizarea unor cuvinte și sintagme pertinente, naturale, adecvate, armonioase, actuale și moderne care asigură fluența, coerența și aspectul/ caracterul îngrijit, elevat, distins și nobil al limbajului.

Clasificare

Textele științifice pot fi caracterizate din mai multe puncte de vedere, recurgându-se la criterii de analiză diverse:

a) Din punctul de vedere al autorilor, textul științific poate fi elaborat și redactat/ scris de un autor, de doi autori sau de un grup de autori, cu sau fără afiliere instituțională.

b) Din punctul de vedere al statutului său, un text științific poate fi autonom/ de sine stătător (inteligibil prin el însuși) sau

poate reprezenta un fragment/ o parte dintr-un produs de scriere mai extins, dintr-o lucrare științifică din domeniu, dintr-o operă științifică, dintr-un discurs consemnat în scris, pe o temă etc.

c) Din punct de vedere morfologic, respectiv al numărului de sisteme semiotice pe care le valorifică, textele științifice pot fi:

- Texte tradiționale/ clasice – care valorifică un singur sistem semiotic, respectiv sistemul lingvistic. Ele includ secvențe descriptive, precum și formule, diagrame, scheme, tabele, figuri sau alte tipuri de reprezentări vizuale, între toate acestea existând relații de sprijin reciproc și de interdependență, toate contribuind complementar și convergent la construirea mesajului științific.
- Texte multimodale – care integrează două sau mai multe sisteme semiotice: lingvistic, vizual, audio, spațial. În general, un text multimodal combină imaginea cu textul propriu-zis, în scopul de a crea un sens și de a transmite un mesaj complex, de a realiza conexiuni inedite, ilustrative și explicative între imagine și text.

Indiferent că este tradițional sau multimodal, textul științific este necesar să beneficieze de o formulare formală, obiectivă și clară a mesajelor, deoarece scopul său principal este de a informa. Corectitudinea, obiectivitatea și autenticitatea mesajelor științifice transmise prin intermediul acestui tip de texte, trebuie să poată fi verificate (prin analizarea dosarului cercetării; prin consultarea surselor utilizate; prin verificarea analizelor matematico-statistice realizate, eventual, cu softuri specializate etc.).

Din punctul de vedere al fundamentării, conținutul textului științific este necesar să se bazeze pe surse de documentare primare, respectiv pe rezultatele unor cercetări și

analize științifice, cu grad de credibilitate cât mai ridicat. În mod obligatoriu, se vor preciza toate sursele utilizate pentru fundamentarea ideilor, cu respectarea drepturilor de autor ale acestora. De asemenea, este obligatoriu să se indice clar publicația (sursa) sau depozitul de date din care au fost extrase informațiile, pentru ca cititorii să poată verifica autenticitatea și articularea informațiilor oferite, să poată realiza articulări proprii de idei, coroborări, corelații, nuanțări, dezvoltări, aprofundări, extinderi etc.

Text științific versus text didactic

Pentru a sintetiza informațiile referitoare la textul științific și pentru a elimina posibilele confuzii între acesta și textul didactic, prezentăm, sub formă tabelară, principalele lor caracteristici (tabelul nr. 1.IV.):

Tabelul nr. 1.IV. *Analiza comparativă a textului științific și a textului didactic*

Criteriul	Text științific	Text didactic
Statut	Produs scris în format tipărit sau electronic, cu potențial de valorificare într-o comunitate științifică.	Produs scris în format tipărit sau electronic, cu potențial de valorificare într-o comunitate educațională, atât de către educatori, cât și de către educabili.
Caracteristicile scrierii	Clară, precisă, logică, argumentată, coerentă, bazată pe dovezi/ argumente/ evidențe științifice, realizată în spirit critic, în manieră rațională și riguroasă, pe un ton impersonal	Clară, logică, cu caracter descriptiv și explicativ, clarificator, ilustrativ, cu complexitate gradată de la simplu la complex, cu respectarea principiului sistematizării și continuității cunoștințelor.

Criteriul	Text științific	Text didactic
Fundamentare	În mod obligatoriu pe o cercetare științifică (teoretică sau aplicativă).	Pe cercetări (teoretice sau aplicative), abordări științifice, texte științifice, reflecții personale.
Scop	- Explorare, explicare, argumentare de cunoștințe factuale. - Informare și prezentare, pe baza logicii științei și conform principiilor și exigențelor științifice, a rezultatelor unor cercetări științifice. - Explicarea semnificației acestor rezultate. - Plasarea acestor rezultate în corpusul de achiziții dintr-un domeniu științific.	Informare și explicare pe baza logicii didactice (îmbinată cu logica științei) – de la simplu la complex, de la particular la general.
Structură	Structură clară, ordonată și sistematică, de tip cvasialgoritm.	Structură deschisă, flexibilă, asigurată prin respectarea principiilor didactice
Are la bază ...	O cercetare științifică, care generează rezultate valide, adevăruri științifice care se înscriu în fluxul informațiilor științifice, contribuie la avansarea în cunoaștere, la progresul științei. Cercetarea este orientată de întrebări de cercetare, neclarități, contradicții în cunoaștere, incertitudini, goluri în cunoaștere, problematizări, dificultăți practice.	Documentare, articulare și prelucrare de date și informații care să fie adecvate proceselor didactice și care să sprijine demersurile de (auto)formare și (auto)informare ale educabililor. Aceste demersuri sunt orientate de întrebări legate de modul de predare, de învățare, de evaluare, de accesibilizare, de activizare, de depășire a dificultăților de învățare etc.
Limbajul utilizat	Limbajul de specialitate propriu domeniului științific. Limbaj scris clar, precis, concis.	Limbajul de specialitate propriu științelor educației. Limbaj explicativ.

Criteriul	Text științific	Text didactic
Formularea ideilor	Formală, riguroasă și obiectivă.	Neformalizată, flexibilă, plastică, exemplificativă, explicativă.
Caracterul mesajelor transmise	Fundamentate științific pe rezultate ale cercetărilor științifice și pe analize științifice cu grad de credibilitate cât mai ridicat.	Construite gradual (ținându-se cont de particularitățile de vârstă, de psihologia vârstelor etc.) sprijinind medierea pedagogică (explicații, clarificări, sprijin extern etc.) extern pentru a facilita avansarea în cunoaștere.
În ce contexte?	Contexte de cercetare științifică (în demersuri de investigare, cercetare, prezentare, informare, diseminare) (de exemplu, contexte de cercetare educațională).	Contexte didactice (în activități de predare, învățare, evaluare, formare etc.).
Unde?	Reviste științifice, lucrări științifice (referate științifice, teze de doctorat, cărți), comunicări științifice.	Manuale didactice Auxiliare curriculare Ghiduri pentru elevi Suporturi de curs
Cui i se adresează? Pentru cine?	Comunității științifice (persoanelor care dețin un anumit nivel de cunoaștere științifică, o anumită cultură de specialitate).	Comunității educabililor (de diferite vârste și care parcurg un proces de dobândire progresivă de noi achiziții).

Concepere

Conceperea textului științific este acțiunea de imaginare și de proiectare a acestuia, acțiune care este influențată de diverși factori. Aceștia factori pot fi clasificați în următoarele categorii:

1) factori interni – sunt cei care țin de autor, de credințele, convingerile, gândurile, sentimentele, trăirile proprii, ideile originale, interesele de cunoaștere și cele

profesionale, nivelul de cultură generală și de specialitate, modul și stilul de exprimare.

2) factorii externi – sunt cei care acționează asupra autorului din exterior: variabile care țin de mediul ambiental; aspecte legate de logica științei; factorii instituționali, care impun o particularizare și o personalizare a textelor în funcție de contextul instituțional – dintre aceștia amintim cerințele/ exigențele specifice ale diferitelor publicații spre care sunt trimise manuscrisele, în vederea publicării lor.

La baza conceperii textelor științifice se află o viziune originală, personală de ansamblu (dar care ține cont de eventualele exigențe instituționale) asupra temei/ problematicii și asupra abordării ei, o filosofie a organizării, structurării, ierarhizării și armonizării ideilor. Se recomandă ca această viziune să fie una sistemică, respectiv ca autorul să considere și să „vadă” textul ca fiind un sistem, un ansamblu organizat de componente interrelaționate și organizate/ structurate general logic și coerent.

Spre exemplu, textele științifice bazate pe cercetare practic-aplicativă, sunt sisteme alcătuite din două mari secțiuni între care se stabilesc legături sistemice: secțiunea/ partea teoretică și secțiunea/ partea practic-aplicativă. Secțiunea teoretică – rezultat al cercetării teoretice sau teoretico-fundamentale, reprezintă cadrul de referință construit de autor în vederea realizării cercetării practic-aplicative; secțiunea aplicativă – rezultat al cercetării practic-aplicative este fundamentată pe cadrul științific de referință, pe referențialul teoretic construit de autor prin valorificarea paradigmelor, teoriilor, modelelor, strategiilor etc. științifice.

Din punctul de vedere al concepției sau designului textului științific, identificăm o serie de exigențe principale pe care este necesar să le întrunească, pentru ca el să poată conduce la contribuții personale noi și inovatoare, în plan teoretic și/ sau practic-aplicativ.

a) Exigențe în conceperea secțiunii/ părții teoretice:

- trecerea în revistă a literaturii de specialitate, ca urmare a (e-)documentării;
- includerea celor mai semnificative și mai recente contribuții științifice, fie în ordine cronologică, fie după o logică personală a abordării problematicii/ temei de către autor;
- realizarea de abordări și analize critic-constructive proprii, creative și argumentative (care reflectă înțelegerea aprofundată a domeniului studiat: opinii proprii, argumente fundamentate științific, titluri problematizante, titluri exprimate sub forma unor întrebări, propoziții continuate prin subdiviziunile mai mici ale secțiunii, subordonate logic acesteia etc.);
- evidențierea obiectivă a relevanței și a limitelor contribuțiilor din literatură și ale cercetărilor din domeniu, în vederea identificării aspectelor științifice problematice semnificative (neclarități, contradicții, incertitudini, dificultăți reale de natură teoretică sau practic-aplicativă, goluri în cunoaștere), critice pentru progresul cunoașterii;
- revizuirea, resemnificarea și reconsiderarea unor idei, opinii, abordări, modele, strategii, practici educaționale

etc. și construirea de cadre explicative, de referențiale teoretice solide, fundamentate științific;
- prezentarea obiectivă, logică, argumentativă și demonstrativă a unor puncte de vedere și interpretări personale (opinii, idei, introducere de termeni noi, definiții, nuanțări, clasificări etc.);
- formularea de definiții proprii de lucru pentru conceptele și sintagmele de interes, definiții valorificate pe parcursul întregului text;
- asigurarea consecvenței în semnificarea și utilizarea termenilor pe tot parcursul textului.

b) Ce trebuie să demonstreze secțiunea/ partea teoretică?

- construcție clară, fundamentată științific, riguroasă și armonioasă – indicator al gândirii și al viziunii științifice corecte și comprehensive a autorului;
- autorul cunoaște în profunzime paradigmele, teoriile, modelele, strategiile etc. științifice existente în domeniu, referitoare la problematica/ tema studiată, le valorifică și le combină în mod corect;
- autorul este la curent cu cele mai noi contribuții științifice relevante în domeniu, utile și valoroase pentru operaționalizarea temei;
- punctul de start în organizarea, desfășurarea și semnificarea propriilor contribuții îl constituie cele mai noi achiziții științifice din domeniu;
- demersurile aplicative incluse sunt argumentate și derivă logic din:

- analiza critic-constructivă a literaturii de specialitate;
- golurile în cunoaștere/ nișele cognitiv-acționale din domeniul de interes (de exemplu, din domeniul educațional).

c) Ce nu poate lipsi din secțiunea/ partea teoretică?

- trimiteri la autorii consacrați din domeniu, preocupați de problematica/ tema abordată;
- trimiteri la surse de informație/ literatură de specialitate de strictă noutate;
- trimiteri la paradigmele, teoriile, modelele, strategiile etc. științifice recente valabile în domeniu;
- aprecieri și reflecții asupra implicațiilor practice ale teoriilor, modelelor, strategiilor studiate;
- descrieri ale problemelor identificate în explicitările teoretice și în practica aferentă domeniului teoretic;
- intenții de rezolvare a dilemelor, întrebărilor identificate.

a) Exigențe în conceperea secțiunii/ părții practic-aplicative:

- precizarea coordonatelor designului cercetării: tema de cercetare (subordonată problematicii investigate), scopul cercetării, obiectivele cercetării, întrebarea/ întrebările de cercetare, ipoteza/ ipotezele cercetării și variabilele cercetării, etapele cercetării;
- descrierea eșantionului/ lotului/ grupului de participanți la cercetare;
- argumentarea și descrierea eșantionului de conținut;
- prezentarea metodologiei cercetării, a metodelor de cercetare și a modalităților de combinare a acestora,

precum și a instrumentelor de colectare și analiză a datelor cercetării (prezentare personalizată pentru situația de cercetare), a metodelor și instrumentelor de colectare și de analiză a datelor;

- descrierea metodicii cercetării, respectiv a activităților specifice organizate, a condițiilor de desfășurare, a exigențelor ș.a.m.d.
- analizarea variabilelor implicate;
- prezentarea (în cercetările experimentale) a modului în care sunt implementate variabilele independente, conform proiectului cercetării;
- descrierea modului de desfășurare a investigațiilor (conform metodologiei specifice) în manieră clară, obiectivă, riguroasă, concisă, clară, non-ambiguă;
- descrierea conținutului, a probelor de evaluare și a modului în care se realizează evaluările participanților la cercetare, în diferite etape ale cercetării;
- precizarea modalităților de înregistrare a datelor vizate, de analiză și interpretare matematico-statistică a acestora ș.a.;
- organizarea, prezentarea și sistematizarea datelor în manieră combinată – descriptivă și condensată (în figuri și tabele), inteligibilă, clară, edificatoare;
- realizarea de interpretări, după caz, cantitative și calitative (de conținut) ale datelor obținute, în vederea: explicării fenomenelor studiate, înlăturării neclarităților, clarificării contradicțiilor în cunoaștere, eliminării incertitudinilor, umplerii golurilor în cunoaștere, depășirii dificultăților practice, identificării de soluții pentru problemele educaționale,

optimizării demersurilor practice curriculare, didactice sau manageriale etc.;

- stabilirea semnificației statistice a rezultatelor, din perspectiva întrebării/ întrebărilor și ipotezei/ ipotezelor cercetării;
- formalizarea concluziilor, înțelese ca judecăți, idei și consecințe deduse din analiza (după caz) calitativă și cantitativă a rezultatelor investigațiilor realizate;
- inventarierea punctelor tari și a viitoarelor direcții investigative, precum și a limitelor sau constrângerilor, a implicațiilor practice ale demersului de cercetare, posibilitățile de valorificare a rezultatelor obținute în practica educațională.
- analize proprii ale autorului (resemnificări, opinii proprii, prezentare de date, stabilire de legături între date, argumente, aprecierea implicațiilor etc.);

b) Ce trebuie să demonstreze secțiunea/ partea practic-aplicativă?

- o problemă de cercetare bine aleasă, semnificativă, relevantă, cu potențial de dezvoltare a teoriei și/ sau practicii științifice;
- o abordare critic-reflexivă originală asupra întregului parcurs al cercetării practic-aplicative, în vederea identificării celei mai adecvate abordări investigative;
- designul cercetării este compatibil cu scopul și cu obiectivele prestabilite și permite testarea ipotezelor formulate;
- scopul și obiectivele cercetării sunt corect formulate și realiste;

- întrebarea/ întrebările de cercetare sunt pertinent formulate;
- ipoteza/ ipotezele de cercetare sunt formulate corect din punct de vedere științific și logic și sunt testate/ verificate în cadrul cercetării;
- eșantionul de participanți este corect stabilit și este reprezentativ din punct de vedere calitativ și cantitativ;
- eșantionul de conținut este reprezentativ din punct de vedere calitativ și cantitativ;
- sistemul metodologic este articulat, bine ales, și alcătuit din metode și instrumente de cercetare care se îmbină armonios;
- instrumentele de cercetare sunt adecvate variabilelor pe care le măsoară și sunt valide;
- demersurile investigative sunt coerente, logice și sistemice, orientate de întrebarea/ întrebările de cercetare și de ipoteza/ ipotezele de cercetare;
- prezentarea datelor se realizează cu obiectivitate, fiind inventariate, riguros, toate datele obținute, inclusiv cele care diferă de cele așteptate;
- stabilire de legături între date, între argumente, aprecierea implicațiilor practice și teoretice etc.;
- interpretarea datelor se realizează prin raportare la întrebarea/ întrebările de cercetare și la ipoteza/ ipotezele de cercetare;
- s-au dat răspunsurile la întrebarea/ întrebările de cercetare;

- s-a precizat dacă ipoteza/ ipotezele cercetării s-a/ s-au confirmat total, s-a/ s-au confirmat parțial, s-a/ s-au infirmat;
- concluziile cercetării și, dacă există, concluziile generale se află într-o legătură organică cu conținutul lucrării, reperul comun de construire fiind reprezentat de ipoteza/ ipotezele cercetării;
- predicții ale cercetătorului realizate asupra evenimentelor, proceselor, fenomenelor etc. investigate;
- cercetarea științifică respectă standardele etice;
- rezultatele cercetării științifice au aplicabilitate practică și/ sau teoretică.

c) Ce nu poate lipsi din secțiunea/ partea practic-aplicativă?

- componentele instrumentale constitutive ale procesului cunoașterii științifice: 1) problemele (ele reprezintă anumite „întrebări” cu privire la esența fenomenelor naturii, societății și gândirii); 2) ipotezele (care oferă soluții anticipative ale acestor probleme); 3) mijloacele (metodele) prin care aceste ipoteze sunt testate, apoi confirmate total, confirmate parțial sau infirmate;
- răspunsurile fundamentate științific la întrebarea/ întrebările de cercetare;
- concluziile cercetării, desprinse în urma investigațiilor realizate, a analizei, prelucrării și interpretării rezultatelor cercetării, prin raportare la ipoteza/ ipotezele cercetării, cu precizări clare: ipoteza/ ipotezele s-a/ s-au confirmat total, ipoteza/ ipotezele s-a/ s-au confirmat parțial, ipoteza/ ipotezele s-a/ s-au infirmat.

Structură tipică

Textele științifice au o structură tipică, ele fiind alcătuite din componente interrelaționate, care sunt concepute și realizate în viziune sistemică:

a) Introducerea;

b) Corpul textului/ lucrării (partea consistentă, masivă);

c) Concluziile.

În încercarea specialiștilor de a formaliza structura textelor științifice, s-a ajuns la modelul clepsidrei, pe care îl prezentăm în figura nr. 1.IV., într-o formă adaptată după Englander (2014):

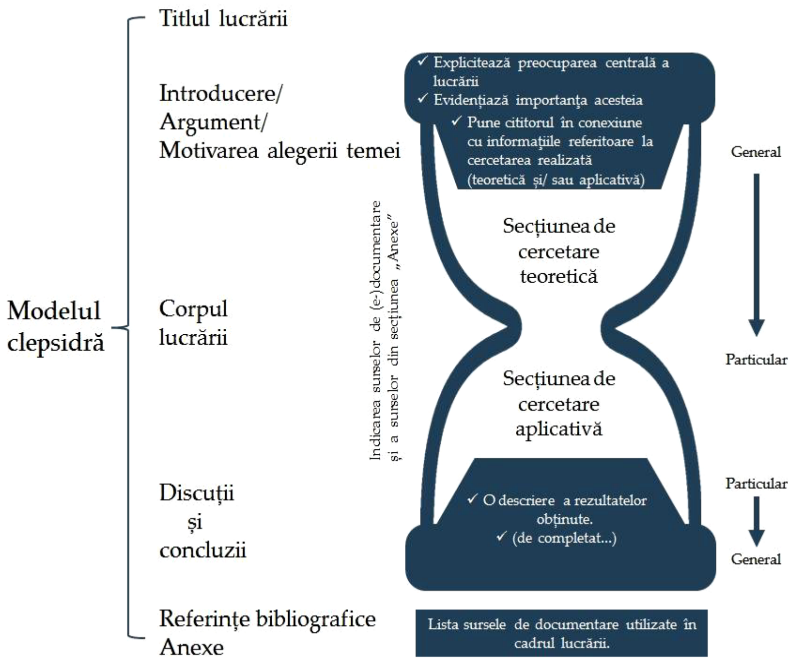

Figura nr. 1.IV. *Modelul clepsidrei*

Relevanța modelului clepsidrei ca model structural și funcțional al textelor științifice constă în următoarele elemente, integrate de noi în figura nr. 1.IV., referitoare la modalitatea concretă de structurare a textelor științifice:

a) Clepsidra poate fi imaginea-prototip pentru structura tipică a lucrărilor de cercetare de diferite tipuri: prezentări științifice, studii științifice, articole științifice, lucrări de licență, lucrări de disertație, teze de doctorat, lucrări metodico-științifice pentru obținerea gradului didactic I ș.a.m.d.

b) Structurarea conținuturilor se realizează astfel încât să se asigure o legătură strânsă, armonioasă, logică, între componentele textului științific, respectiv între:

Titlu – Introducere – Corpul tezei – Discuții și Concluzii.

c) Este etic să menționăm în corpul tezei sursele de (e)-documentare utilizate, utilizând, în acest sens, reglementările oficiale valabile în domeniul științific respectiv și în perioada respectivă.

d) Este necesar ca, în realizarea textelor științifice, să ne bazăm pe surse bibliografice valorificate critic, creativ și etic.

e) Consistența ideatică și semantică a conținuturilor textului științific poate fi asociată cu o clepsidră, întrucât:

i) la o analiză a conținuturilor dinspre Introducere spre secțiunile de cercetare (teoretică și aplicativă), focusul abordărilor este organizat de la planul general la planul particular;
ii) la Discutarea rezultatelor și la Concluzii, focusul abordărilor este organizat de la planul particular la planul general.

Bibliografie

Bocoș, M.-D., Stan, C. & Crișan, C.-A. (coord.) (2021). *Cercetarea educațională: Coordonate generale ale activităților de cercetare* (Volumul I). Editura Presa Universitară Clujeană.

Englander, K. (2014). *Writing and Publishing Science Research Papers in English. A Global Perspective*. Springer. https://www.researchgate.net/figure/a-The-hourglass-as-an-image-for-the-structure-for-typical-research-papers-b-The-shape-of_fig2_278708053

Capitolul V.
CITAREA ȘI CONSEMNAREA PRINCIPALELOR SURSE BIBLIOGRAFICE. EXEMPLE

În domeniul științelor educației, stilul utilizat pentru citarea surselor folosite pentru elaborarea unei lucrări este cel formalizat de Asociația Americană de Psihologie, publicat în Manualul Publication Manual of the American Psychological Association, Seventh Edition (APA, 2020), cunoscut și sub denumirea de stilul APA7. Acest stil se bazează pe sistemul de citare autor-dată.

Citarea în text a surselor bibliografice este operația prin care autorul unei lucrări reproduce identic, întocmai, un fragment de text, prezentat între ghilimele sau sub o altă formă (bloc de text), indicându-se, între paranteze, numele autorului original/ autorilor originali, anul apariției lucrării citate și pagina sau paginile unde se regăsește fragmentul preluat (de obicei, la finalul citatului).

Citatul este un fragment preluat identic, întocmai din opera altui autor (autor unic – persoană sau instituție)/ altor autori (colectiv de autori). În citat se preiau inclusiv greșelile gramaticale, ortografice sau de punctuație existente în sursă; dacă greșelile pot induce în eroare cititorii, se va insera

termenul „sic”, scris cu caractere italice și plasat între paranteze drepte – [sic], imediat după greșeală.

Modul de citare în text depinde de mărimea fragmentului preluat, respectiv:

– Dacă citatul are mai puțin de 40 de cuvinte, el se va scrie între ghilimele și se va încorpora în conținutul noului text.
– Dacă citatul cuprinde 40 sau mai mult de 40 de cuvinte, el va fi integrat într-un bloc de text indentat stânga, la 1,27 cm (0,5 inch), fără ghilimele. Pentru acest bloc de text se va utiliza o spațiere interlinie la două rânduri.

Exemplu: „Paradigma reprezintă un cadru explicativ, sistemic și coerent (...).” (Popescu, 2012, p. 198).

Consemnarea în text a surselor bibliografice este operația prin care autorul unei lucrări valorifică idei și considerații preluate de la autorul original/ autorii originali, parafrazându-le într-o manieră adaptată pentru utilizare în noua lucrare, precizându-se sursele bibliografice utilizate, respectiv, indicându-se, între paranteze, numele autorului (autorilor) și anul apariției acestor surse (fie înainte, fie după prezentarea ideilor/ considerațiilor preluate și parafrazate).

Există două moduri de consemnare în text:

– Consemnarea narativă – Când elementul *autor* este folosit pentru parafrazarea respectivului text, iar elementul *dată* se regăsește între paranteze (consemnare narativă)

Exemplu: Conform lui Popescu (2018), paradigma reprezintă o viziune coerentă, un cadru explicativ articulat, sistemic ....

– Consemnare parantetică – Când elementul autor este inclus în paranteze, alături de elementul *dată* (consemnare parantetică)

Exemplu: Paradigma este văzută ca o viziune coerentă, un cadru explicativ articulat, sistemic … (Popescu, 2018)

Verbe pentru introducerea și comentarea (parafrazarea) citatelor

Graff și Birkenstein (2015) recomandă ca în introducerea citatelor să se utilizeze, preponderent, următoarele verbe, acestea fiind utile, de asemenea, în realizarea rezumatelor:

Verbe pentru a face o afirmație	
argumentează	insistă
susține	observă
crede	reamintește
afirmă	semnalează
evidențiază	sugerează

Verbe pentru a exprima un acord	
admite	probează
acceptă	reafirmă
coroborează	reconfirmă
este de/ în acord cu	sprijină
validează	verifică

Verbe pentru îndoială sau dezacord	
complică	califică
pretinde	pune la îndoială
contrazice	infirmă
contraargumentează	respinge
neagă	renunță

Verbe pentru a face recomandări	
susține	sugerează
impune	pledează
solicită	recomandă
încurajează	încurajează
consiliază	avertizează

Valorificarea citatelor

Graff și Birkenstein (2015) recomandă ca în valorificarea citatelor să se utilizeze modelul sandvici citat/ „quotation sandwich”, respectiv construcții de tipul:

1. Afirmații introductive – care configurează ce se spune în citat;
2. Citatul;
3. Afirmații explicative – în care autorul lucrării științifice oferă explicații referitoare la conceptele și ideile regăsite în acel citat, precum și la mesajul acestuia.

Graff și Birkenstein (2015) propun câteva șabloane pentru **introducerea citatelor**, pe care le prezentăm, într-o variantă adaptată:

► X (anul, p. …) spune „…”
► X (anul) spune „…” (p. …)
► „…” spune X (anul, p. …)
► „…” afirmă X (anul, p. …)
► După cum afirmă psihologul X (anul, p. …) „…”
► Potrivit lui X (anul, p. …) „…”
► Părerea lui X (anul) este că …………………..
► După cum spune X (anul, p. …) „…”
► În cartea ………………….., X spune „…” (anul, p. …),

► Scriind în jurnalul *Commentary*, X deplânge faptul că „…” (anul, p. …)
► Din punctul de vedere al lui X, „…” (anul, p. …)
► X (anul) confirmă afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …)
► X (anul) este de acord cu afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …)
► X (anul) nu este de acord cu afirmațiile autorului Y, potrivit căruia „…” (nume autor Y, anul, p. …)
► Utilizând ……..............……………….., X (anul) formulează drept concluzie …………………., argumentând astfel: „…” (p. …)

Graff și Birkenstein (2015) propun câteva șabloane pentru **explicarea citatelor**, pe care le prezentăm, într-o variantă adaptată și îmbogățită:
► X (anul) afirmă că …………………..
► Potrivit lui X (anul), …………………..
► În opinia lui X (anul), …………………..
► X (anul) este de părere că …………………..
► După cum spune X (anul), …………………..
► Afirmația lui X (anul) este că …………………..
► ………………….. este de părere X (anul)
► ………………….. consideră X (anul)
► ………………….. este de acord X (anul)
► În principal, X (anul) avertizează că …………………..
► Cu alte cuvinte, X (anul) crede că …………………..
► Făcând acest comentariu, X (anul) ne îndeamnă să …………………..
► Punctul de vedere al lui X (anul) este că …………………..
► Esența argumentației lui X (anul) este că …………………..
► Bazându-se pe …………….., X (anul) consideră că …………
► Coroborând rezultatele științifice ………………….., X (anul) conchide că …………………..
► Pe baza …………….., X (anul) consideră că …………………..

► Valorificând ……...…….., X (anul) ajunge la concluzia că ……………..   ► Utilizând …………….., X (anul) formulează drept concluzie …………………., argumentând astfel: …………………..

În anumite situații particulare, cu condiția păstrării semnificației/ înțelesului citatului, autorul poate să:

– scurteze citatul, prin folosirea a trei puncte între paranteze rotunde (…), pentru a evidenția faptul că autorul a renunțat, intenționat, la o parte din fragment;
– aducă clarificări – se folosesc paranteze drepte [ ], între care se introduc clarificările necesare: cuvinte, propoziții, fraze etc.;
– scoată în evidență anumite cuvinte/ aspecte, prin scriere cu litere italice;
– corecteze erorile, prin indicarea acestora cu cuvântul „sic”, care înseamnă „așa”, scris cu litere italice, între două paranteze drepte – [*sic*], pentru a se indica cititorilor că există o greșeală în textul reprodus, greșeală care aparține autorului lucrării citate.

Prezentăm, în Tabelul nr. 1.V., formatul general al citării în text:

Tabelul nr. 1.V. *Formatul general al citării în text*

Autor	Citare narativă	Citare parantetică
Citarea unei lucrări cu autor unic	Nume (an)	(Nume, an)
Citarea unei lucrări cu doi autori	Nume A_1 și Nume A_2 (an)	(Nume A_1 & Nume A_2, an)

Autor	Citare narativă	Citare parantetică
Citarea unei lucrări cu trei sau mai mulți autori	Nume A_1 et al., (an)	(Nume A_1 et al., an)
Citarea unei lucrări al cărei autor este o organizație/ instituție, cu indicarea abrevierii	Pentru prima menționare se va scrie la autor numele organizației/ instituției, iar în paranteze rotunde se va scrie abrevierea numelui și anul, separate prin virgulă. Nume (abreviere, an)	Pentru prima menționare se va scrie la autor numele organizației/ instituției, iar în paranteze drepte se va scrie abrevierea numelui și anul, separate prin virgulă. (Nume [abreviere], an)
	Pentru următoarele menționări se va folosi numele abreviat urmat de anul apariției scris în paranteze rotunde. Abreviere (an)	Pentru următoarele menționări se va folosi numele abreviat și anul apariției, scrise în paranteze rotunde. (Abreviere, an)
Citarea unei lucrări al cărei autor este o organizație/ instituție, fără indicarea abrevierii	Nume (an)	(Nume, an)
Citarea unei lucrări când lipsește autorul/ lipsesc autorii	Vezi Tabelul nr. 2.V.	

Legendă:
Nume A_1 = numele de familie al primului autor (autorul A_1)
Nume A_2 = numele de familie al celui de-al doilea autor (autorul A_2)

Citarea și consemnarea în text a unor surse bibliografice din care lipsesc elemente de identificare se realizează în conformitate cu precizările generale prezentate de noi în Tabelul nr. 2.V.:

Tabelul nr. 2.V. *Precizări generale pentru citarea și consemnarea în text a unor surse bibliografice din care lipsesc elemente de identificare*

Elemente de identificare care lipsesc	**Modalitate de citare/ consemnare**	**Citare narativă/ Consemnare**	**Citare parantetică/ Consemnare**
Autorul	Titlul lucrării va lua locul autorului	Titlul. (an). (Titlul, an).	Titlul. (an).
Anul	Dacă nu se cunoaște data publicării unui material, se va scrie între paranteze notația (f.d.) (fără dată) – pentru referințele în limba română sau (n.d.) (no data) – pentru referințele în limba engleză	Autor. (f.d.). (Autor, f.d.).	Autor. (f.d.). Titlul.
Titlul	Se specifică autorul și data	Autor. (an).	(Autor, an).
Pagina	Se indică paragraful, capitolul, numărul tabelului sau alte elemente care îl ajută pe cititor să identifice de unde a fost preluat respectivul text	Florian (2019, paragr. 3) (…).	(Florian, 2019, paragr. 3).
Sursa	Se citează ca fiind o comunicare personală Se recomandă utilizarea unei alte lucrări!	Inițiala/ inițiale prenume. Nume (comunicare personală, data)	(Inițiala prenume. Nume, comunicare personală, data)
Autorul – numele de familie, inițiala/ inițialele prenumelui/ prenumelor			

Referințele/ Lista referințelor bibliografice (obligatorie pentru scrieri științifice) reprezintă o listă a surselor ale căror

informații sunt citate sau sunt parafrazate în lucrarea de cercetare. Ea se realizează în ordinea alfabetică a numelui autorilor; toate sursele consemnate în text trebuie să apară în referințe/ lista referințelor bibliografice și tot ce este în referințe/ lista referințelor bibliografice să apară în text.

Bibliografia/ Lista bibliografică reprezintă o listă a tuturor surselor de informare consultate, surse care, într-o anumită măsură, au influențat și au orientat activitatea de cercetare și de realizare a unei lucrări de cercetare, indiferent dacă aceasta cuprinde sau nu (prin citare sau parafrazare), informații din sursele parcurse. Ea se realizează în ordinea alfabetică a numelui autorilor; toate sursele consemnate în text trebuie să apară în bibliografie/ lista bibliografică (aceasta poate include câteva surse care nu apar în text).

Exemple de lucrări consemnate într-o listă bibliografică (de referințe bibliografice):

Bocoș, M., Mara, D., Roman, A., Rad, D., Crișan, C., Balaș, E., Mara, E.-L., Neacșu, M.-G., Costache Colareza, C., Todor, I., Muntean-Trif, L., Anca, M., Maier, M., Tăușan-Crișan, L., Triff, Z., Triff, D.-G., Baciu, C., & Purcar, A.-M. (2024). Mentoring and metacognition – Interferences and interdependencies. J*ournal of Infrastructure, Policy and Development, 8*(2), 2859. https://doi.org/10.24294/jipd.v8i2.2859

Kairouz, P., McMahan, H. B., Avent, B., Bellet, A., Bennis, M., Bhagoji, A. N., Bonawit, K., Charles, Z., Cormode, G., Cummings, R., D'Oliveira, R. G. L., Eichner, H., Rouayheb, S. el, Evans, D., Gardner, J., Garrett, Z., Gascón, A., Ghazi, B., Gibbons, P. B., … Zhao, S. (2021). *Advances and Open*

Problems in Federated Learning. Now Foundations and Trends. http://ieeexplore.ieee.org/document/9464278

Kiss C., Rad, D. (2023a). A network analysis on the students' sense of belonging on grit: Implications for student's well-being. În E. Balaș, A. Roman, & D. Rad (Eds.), *Students' well-being and teaching-learning efficiency during and post-pandemic period*. Peter Lang.

Kiss, C., & Rad, D. (2023b). Critical mass dynamics and nudge theory: implications for change in regards to Digital Well-being. În D. Rad, T. Dughi, R. Maier, & S. Ignat (Eds.), *Designing for Digital Wellbeing – Implications for Psychological Research* (pp. 223-233). Peter Lang.

Moilanen, R. (2001). Diagnostic tools for learning organizations. *The learning organization, 8*(1), 6–20. https://doi.org/10.1108/09696470110366507

Rad, D. (2024). *Ghid practic pentru dezvoltarea scalelor de măsurare. Aplicații pentru domeniile științele educației și psihologie*. Presa Universitară Clujeană.

Rad, D., & Rad, G. (2024). Integrarea tehnologiei în educația timpurie. În O. Clipa (coord.), *Educația timpurie. Resurse pentru dezvoltarea practicienilor* (pp. 435–455). Editura Trei.

Ya-Hui Lien, B., Yu-Yuan Hung, R., Yang, B., & Li, M. (2006). Is the learning organization a valid concept in the Taiwanese context? *International Journal of Manpower, 27*(2), 189–203. https://doi.org/10.1108/01437720610666209

Yang, Q., Liu, Y., Chen, T., & Tong, Y. (2019). Federated Machine Learning. *ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology, 10*(2), 1–19. https://doi.org/10.1145/3298981

Yeo, R. K. (2005). Revisiting the roots of learning organization: A synthesis of the learning organization literature. *The Learning Organization, 12*(4), 368–382. https://doi.org/10.1108/09696470510599145

Bibliografie

American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association* (Seventh Edition). https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Bocoș, M.-D., Baciu, C., & Purcar, A.-M. (2022). Scrierea academică. În M.-D. Bocoș, C. Stan, & C.-A. Crișan (coord.), *Cercetarea educațională/ Volumul I – Coordonate generale ale activităților de cercetare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Bocoș, M.-D., Stan, C. & Crișan, C.-A. (coord.) (2021). *Cercetarea educațională: Coordonate generale ale activităților de cercetare* (Volumul I). Editura Presa Universitară Clujeană.

Graff, G., & Birkenstein, C. (2015). *Manual pentru scrierea academică. Ei spun/ Eu spun* (L. Poantă, traducător). Editura Paralela 45.

Capitolul VI.
EXEMPLE DE TEXTE ȘI COMPONENTE STRUCTURALE ALE TEXTELOR

Multitudinea și diversitatea textelor pe care le întâlnim în calitate de cititori, permite realizarea unor analize comparative, cu asemănări și deosebiri care facilitează sistematizarea unui ansamblu informațional care poate fi structurat în mai multe feluri. Tocmai din acest motiv, propunem realizarea unei taxonomii specifice textelor scrise, după cum urmează:

a) în funcție de valoarea publicațiilor științifice, cuantificată prin factorul de impact ca indicator scientometric, există:
   i) texte în publicații cu factor de impact ridicat;
   ii) texte în publicații cu factor de impact redus sau fără factor de impact;
b) în funcție de stilul de scriere al autorului/ autorilor, întâlnim:
   i) texte științifice – texte literare, beletristice;
   ii) texte științifice preponderent narativ-descriptive – texte științifice sintetizator-explicative care pot include grafice, tabele, figuri, date statistice;
   iii) texte științifice tehnoredactate conform unui stil de scriere științifică elaborat de către o organizație profesională, revistă, editură etc.

c) în funcție de finalitatea textului și adresabilitatea specifică, distingem:
   i) texte științifice care se adresează comunităților profesionale, științifice;
   ii) texte didactice, care se adresează comunităților academice, comunităților educabililor, comunităților sociale etc.;
   iii) texte științifice elaborate de studenți/ masteranzi/ doctoranzi – referate, proiecte, lucrări de licență, de dizertație și de doctorat, articole etc.;
   iv) texte științifice elaborate de către profesori, cercetători, specialiști în domeniu – articole, cărți, manuale, ghiduri, suporturi de curs etc.

d) în funcție de afilierea autorilor, avem:
   i) texte aparținând unui grup de autori cu afiliere instituțională comună;
   ii) texte aparținând unor autori cu afiliere instituțională diferită.

Dincolo de încadrarea textului într-o numită categorie, componentele structurale ale textelor redau modul de organizare a informațiilor, în elemente constitutive, de factură externă. La nivel de structură externă, textele ar trebui să includă titlu, numele și afilierile autorilor (eventual, nota autorului), un rezumat, textul științific propriu-zis și o listă de referințe bibliografice. Totodată se pot include cuvinte/ sintagme/ termeni-cheie, note de subsol, tabele, figuri, grafice, anexe. La nivel de structură internă, modul de organizare a informațiilor este dat de tematica abordată – temă/ subiect,

semnificații, precum și de elementele paratextuale (citări și parafrazări).

Titlul textului

Definiție

Titlul este un element pretextual, formulat printr-un cuvânt, printr-o sintagmă sau printr-un grup de cuvinte, considerat(e) a fi definitorii, edificatoare pentru text, în ansamblul său.

Scop

– rezumarea ideii principale a textului și, dacă este posibil, într-un mod care este captivant pentru cititori.

Ce poate cuprinde?

– o declarație concisă a subiectului principal;
– o identificare a variabilelor sau a problemele teoretice aflate în cercetare și relația dintre ele, după cum va reieși și din textul propriu-zis.

Recomandări

- titlurile să fie concise și succinte, deși nu există o limită prescrisă pentru lungimea titlului în stilul APA 7; totuși, se recomandă ca, în cazul articolelor să nu

depășească 12 cuvinte, iar în cazul cărților să fie cât mai scurt și mai operațional.

Cercetările au arătat o asociere între titlurile simple, concise și numărul de descărcări de articole și citări (Hallock & Dillner, 2016; Jamali & Nikzad, 2011).

- includerea unor termeni cheie/ esențiali în titlu, pentru a îmbunătăți capacitatea cititorilor de a vă găsi textul în timpul unei căutări și pentru a ajuta la rezumarea și indexarea în baze de date dacă textul este publicat;
- evitarea „cuvintele/ termenilor-balast", care nu contribuie cu nimic la asigurarea comprehensiunii, ci, dimpotrivă distrag cititorul și îngreunează procesul de identificare a sursei bibliografice.

De exemplu, cuvintele „metodă" și „rezultatele" nu apar în mod normal într-un titlu și nici expresii precum „un studiu al ..." sau „o investigație experimentală a ...". Ocazional, sintagme precum „sinteza cercetării" sau „meta-analiză" redau informații importante pentru potențialii cititori și sunt incluse în titlu.

- evitarea folosirii abrevierilor, întrucât scrierea tuturor termenilor asigură indexarea corectă și completă a articolului și permite cititorilor să-i înțeleagă mai ușor sensul.

Respectarea și/ sau încălcarea precizărilor anterioare generează titluri corect, respectiv incorect formulate, iar pentru cele care se includ în ultima categorie, trebuie cunoscută procedura de eliminare a erorilor (a se consulta Tabelul nr. 1.VI.):

Tabelul nr. 1.VI. *Exemple de proceduri operaționale utilizate în transformarea unor titluri de texte științifice incorecte*

Titlu incorect	*Titlu corect*	*Procedura operațională de eliminare a erorii*
Investigarea stresului angajaților din învățământ la nivelul județului Maramureș	Investigații constatativ-ameliorative asupra fenomenului stresului profesional al angajaților din învățământul preuniversitar la nivelul județului Maramureș	A fost specificat tipul investigațiilor, categoria de stres și nivelul de învățământ.
Cooperarea instituții medicale – instituții de învățământ în educația pentru sănătate	Valențele cooperării dintre instituții medico-sanitare și instituții de învățământ liceal, în implementarea unui program de educație pentru sănătate	Variabilele au fost corect identificate, iar relația dintre acestea a fost clarificată. A fost precizat nivelul de învățământ.
Un studiu al efectului depresiei asupra deciziei de a participa la o investigație psihopedagogică	Efectul depresiei potențialilor subiecți asupra deciziei de a participa la o investigație psihopedagogică	Cuvintele inutile au fost înlăturate. Titlul a fost sintetizat și formulat operațional.
Un nou tărâm al poveștilor	Valențele formative ale poveștilor create de preșcolari	Titlul a fost formulat mai operațional și mai explicit.

Autorul/ Autorii textului și afilierile specifice

Toate textele științifice includ numele autorului sau al autorilor. Forma preferată de redare a acestora este prenumele și numele de familie (în cazul existenței mai multor prenume, la unele dintre acestea poate fi folosită doar inițiala); această formă reduce probabilitatea unei identități greșite. Pentru a ajuta cercetătorii și bibliotecarii, se folosește aceeași formulă de redare a numelui pentru publicare pe tot parcursul carierei,

atunci când este posibil; de exemplu, nu se folosește o inițială a ambelor prenume pe o lucrare și se omite una dintre inițiale pe o altă lucrare. Stabilirea dacă, de exemplu, Ana B. Candrea este aceeași persoană cu A. B. Candrea sau cu A. Candrea sau B. Candrea poate fi dificilă, mai ales atunci când citările se întind pe ani și afilierile instituționale se modifică în timp.

Dacă pentru un singur text există mai mulți autori, numele acestora se consemnează fie în ordinea descrescătoare a contribuției la crearea textului, pornind de la autorul principal, fie în ordine alfabetică, dacă autorii consideră că au avut contribuții egale.

La acest nivel al componentelor structurale ale textului, se vor menționa și afilierile instituționale, pentru fiecare autor în parte. Acestea identifică locul unde au activat profesional autorii atunci când a fost elaborat textul. Un autor poate menționa o dublă afiliere instituțională în cazul în care cercetarea s-a dezvoltat în ambele instituții. Stilul APA 7 recomandă a nu fi incluse mai mult de două afilieri per autor. Afilierile academice ar trebui să includă numele departamentului de la care provine autorul și numele instituției, despărțite prin virgulă. Nu este necesar să fie inclusă locația instituției, cu excepția cazului în care locația face parte din denumirea instituției, ca atare. Afilierile instituționale non-academice (de exemplu, laboratoare de cercetare, alte organizații) ar trebui să includă numele departamentului, numele instituției și locația instituției, separate prin virgule. Autorii care nu sunt afiliați unei instituții ar trebui să includă locația lor, respectiv denumirea localității și țara, informații care nu se scriu prescurtat.

Liniile de autor și afilierile instituționale pot fi configurate astfel (Tabelul nr. 2.VI.):

Tabelul nr. 2.VI. *Autorii și afilierile instituționale*

Situații particulare	*Exemple de consemnare*
Un autor, o afiliere	Diana-Crina Marin Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca
Un autor, două afilieri	Diana-Crina Marin Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca Liceul Teoretic „Pavel Dan”, Câmpia Turzii
Un autor, nicio afiliere instituțională	Diana-Crina Marin Cluj-Napoca, România
Doi autori, afiliere comună	Diana-Crina Marin și Victoria M. Popeangă Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca
Doi/ sau mai mulți autori, afilieri diferite	Dorin-Gheorghe Triff [1] și Michael Addison[2] [1] Spitalul Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș”, Baia Mare [2] Școala de Sănătate Publică, Universitatea California
Trei sau mai mulți autori, afiliere comună	Medina A. Vasal, Andrew I. Schneid și Jane I. Bart Școala de Sănătate Publică, Universitatea California
Trei sau mai mulți autori, dintre care doar unii au afiliere comună	Dorin-Gheorghe Triff [1], Anda H. Ostreviz[2] și Michael Addison[2] [1] Spitalul Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș”, Baia Mare [2] Colegiul de Educație, Universitatea Georgia

Nota autorului

O notă a autorului oferă informații suplimentare despre autori, despre preocupările lor științifice, despre principalele realizări profesionale, despre sprijinul de care au beneficiat în realizarea și/ sau finanțarea cercetării.

Unii editori pot avea cerințe specifice la acest nivel, solicitând autorilor să furnizeze informații specifice și mulțumiri pe o pagină separată, la sfârșitul manuscrisului, mai degrabă decât în nota autorului.

Conform stilului APA, structura Notei autorului, pe paragrafe, include următoarele aspecte:

Primul paragraf: ID-uri ORCID. Autorii pot include numărul lor de identificare ORCID (ID) (dacă au unul, se va consulta site-ul web ORCID la https://orcid.org/ pentru mai multe informații). ID-urile ORCID ajută autorii care au numele schimbate sau care au același nume, să își capitalizeze corect toate publicațiile proprii.

Se va include doar numele autorilor care au ID-uri ORCID. Dacă niciun autor nu are ID ORCID, se va omite acest paragraf.

Al doilea paragraf: Schimbări de Afiliere. Se vor indica orice modificări ale afilierii autorului, ulterioare momentului studiului surprins în text, utilizându-se formularea: „[numele autorului] este acum la [afiliere].”. Parantezele drepte se pot utiliza și pentru a introduce informații suplimentare, cum ar fi decesul unui autor, în același paragraf.

Al treilea paragraf: Informații suplimentare și mulțumiri. Dacă informațiile suplimentare și mulțumirile sunt scurte, se vor combina într-un singur paragraf, iar dacă sunt

lungi, se vor separa în mai multe paragrafe. Ca mulțumiri pentru sprijin financiar și alte asistențe, se raportează numele tuturor organizațiilor de finanțare, toate grant-urile, cercetările sau numerele și/ sau numele premiilor obținute, numele finanțatorilor. Apoi, se mulțumește colegilor care au ajutat la conducerea studiului sau la recenzia colegială a manuscrisului, dar care nu sunt autori ai lucrării. Se poate mulțumi participanților la studiu, dacă se dorește. Ulterior, se mulțumește pentru asistența personală, cum ar fi asistența acordată în pregătirea sau în redactarea manuscrisului. În încheierea acestui paragraf se oferă precizări referitoare la contribuția fiecărui autor în parte, la explicarea oricăror acorduri speciale privind calitatea de autor, cum ar fi faptul că autorii au contribuit în mod egal la studiu.

Al patrulea paragraf: Informații de Contact. Se furnizează numele complet și adresa instituțională de corespondență completă a autorului/ autorilor, cu numele și adresa separate prin o virgulă și un punct după adresă. Apoi, se furnizează adresa de e-mail instituțional a autorului, fără punct după aceasta.

Antetele de pagină

Antetul de pagină este o versiune prescurtată a titlului lucrării, care apare în partea de sus a fiecărei pagini, pentru a putea fi identificată de către cititori.

Autorii ar trebui să furnizeze antetul de pagină, mai degrabă decât să lase această sarcină în seama editorului,

deoarece autorii sunt cei mai capabili să selecteze cuvintele cele mai importante pentru un titlu prescurtat. Antetul de pagină nu trebuie să fie compus din aceleași cuvinte, în aceeași ordine ca titlul; mai degrabă ideea titlului ar trebui să fie transmisă într-o formă prescurtată.

Antetul de pagină poate fi realizat în două modalități:

a) pe pagina cu număr par, din partea stângă a unei cărți, se notează titlul cărții; dacă acesta include și un subtitlu, acest subtitlu nu va fi menționat, mai ales dacă are o formă extinsă (de exemplu, lucrarea „Educație specială. Ghid metodologic", se va regăsi ca mențiune în antet doar ca „Educație specială"); pe pagina cu număr impar, respectiv pe pagina din partea dreaptă a unei cărți, se notează integral titlul capitolului;
b) pe pagina cu număr par, din partea stângă a unei cărți, se notează integral titlul cărții (de exemplu, lucrarea „Educația. Reîntemeieri, dinamici, prefigurări)"; pe pagina cu număr impar, respectiv pe pagina din partea dreaptă a unei cărți, se notează integral titlul capitolului.

Abstractul/ Rezumatul

Un abstract este un rezumat scurt și cuprinzător al conținutului lucrării.

Cuvintele-cheie (Keywords – în engleză)

Definiție

Cuvintele-cheie sunt repere conceptuale (cuvinte, sintagme/ expresii sau acronime) indicative și reprezentative pentru subiectul și pentru domeniul științific în care se înscrie lucrarea, întrucât ele condensează esența și cele mai importante aspecte ale lucrării științifice. În general, lista de cuvinte-cheie cuprinde 3-5 elemente (sau câte precizează editorul) și are rolul de a oferi autorilor posibilitatea de a-și orienta articolul în bazele de date care indexează informația. Spre exemplu, textul tezei de doctorat „Management informațional. Cerințe și standarde în medicina muncii" (Triff, 2012) este însoțit de următoarele cuvinte-cheie: Dosarul Electronic de Sănătate, medicina muncii, software pentru gestiunea fișelor medicale în medicina muncii, evaluarea percepției medicilor de medicina muncii, lucrătorilor și angajatorilor în utilizarea DES, standarde în gestiunea informațiilor de medicina muncii.

„Cuvintele cheie sunt de obicei substantive, în general nearticulate (de exemplu: sens, metaforă, toponim etc.), dar pot fi și sintagme formate din substantive determinate de adjective (de exemplu: sens poetic, tipologie textuală, câmp lexical etc.)" (Boc, 2022, p. 166).

Alegerea și consemnarea cuvintelor-cheie

Alegerea cuvintelor și a sintagmelor-cheie se poate realiza având-se ca punct de plecare conținutul lucrării, rezumatul sau titlul. Varianta alegerii lor după conținut „este, cu siguranță, cea mai recomandată, ea oferind un spațiu mai larg

de exprimare pentru alegerea cuvintelor-cheie." (Andrei et al., 2020, p. 57).

Din punct de vedere formal, potrivit American Psychological Association (2020), cuvintele-cheie pot fi enumerate în orice ordine. Din punct de vedere pragmatic, cuvintele și sintagmele-cheie se consemnează în ordinea descrescătoare a relevanței lor pentru lucrarea științifică. Este recomandabil să se înceapă cu cele cu grad mai mare de generalitate – Dosarul Electronic de Sănătate, în exemplul anterior, inclus la nivel de simbolizare prin majuscule în penultima mențiune (adică în sintagma „lucrătorilor și angajatorilor în utilizarea DES") și să se continue cu cele mai particulare, eventual derivate din cele anterioare. Menționarea cuvintelor-cheie în ordine alfabetică nu este o procedură validată științific.

Relevanța cuvintelor-cheie

- oferă o perspectivă și o viziune conceptuală asupra lucrării;
- sunt utilizate pentru indexare în bazele de date;
- ajută cititorii să găsească lucrarea în timpul (e-)documentării;
- ajută autorii în conceperea rezumatului grafic/ vizual, prin asigurarea esențializării conținutului lucrării;
- ajută autorii în conceperea prezentărilor lucrărilor științifice, prin focalizarea acestora pe aspectele esențiale.

Alegerea judicioasă a cuvintelor-cheie care să reprezinte termeni larg acceptați de comunitatea științifică, poate spori șansele unei lucrări științifice de a fi regăsită ușor cu ajutorul motoarelor de căutare, prin e-documentare, și studiată de cât mai multe persoane, astfel crescând și probabilitatea de a fi citată.

Introducerea/ Argumentul/ Motivarea alegerii temei

Definiție

Introducerea/ Argumentul/ Motivarea alegerii temei este „primul contact al cititorului cu textul" (Boc, 2022, p. 116), respectiv acea parte a lucrării (nu se numerotează ca și capitol) care explicitează preocuparea centrală a lucrării, evidențiază importanța acesteia, oferă o scurtă descriere a problemelor abordate și a obiectivelor propuse, și pune cititorul în conexiune cu informațiile referitoare la cercetarea realizată (teoretică și/ sau aplicativă).

Scop

- contextualizarea cercetării, stabilirea unui cadru pentru aceasta, astfel încât cititorii să poată conștientiza și înțelege legăturile ei cu alte cercetări:
  - descrierea generală a câmpului de cunoaștere în care se înscrie lucrarea;
  - definirea locului temei/ problematicii studiate, în acest câmp de cunoaștere.

Ce poate cuprinde?

- precizarea domeniului de studiu, a preocupărilor legate de acesta;
- scurtă trecere în revistă a literaturii de specialitate, realizată ca urmare a (e-)documentării: stadiul cunoașterii în domeniul de cercetare; ce alte cercetări relevante au fost realizate pe tema respectivă (eventual, prezentate diacronic); controverse; cercetări recente care au ridicat întrebări cu privire la ipotezele anterioare; problematizări; conflicte sau goluri în cunoaștere (gap in knowledge);
- problematica cercetată (backgroundul științific): relevanță, actualitate, noutate, oportunitate, contribuția proprie, originalitate;
- tipul studiilor incluse în lucrare;
- anunțarea paradigmei/ paradigmelor, a teoriei/ teoriilor luate în considerare și a orientării științifice pe care studiul o ilustrează;
- teoria/ teoriile utilizate sau fragmentele de teorii utilizate;
- direcția de cercetare;
- scopul cercetării;
- premisa de lucru;
- întrebarea/ întrebările de cercetare – generice sau concrete, modul în care lucrarea contribuie la explicitarea domeniului studiat cu un plus valoric:
    - cu o valoare adăugată;
    - cu o valoare creată.

- principalele categorii de contribuții originale ale autorului (atât în plan teoretic, cât și aplicativ);
- motivele științifice și personale pentru care autorul a ales să studieze tema, inclusiv experiența și expertiza autorului;
- motivarea alegerii temei nu se reduce la motive personale, ci are, ca și componente:
  - motivația științifică – este focalizată pe:
    - noutatea temei studiate;
    - importanța temei studiate (teoretică și practică);
    - existența unui gol în cunoașterea din domeniu (argumente, explicitări, soluții practice, documente legislative reglatoare);
  - motivația personală – poate fi focalizată pe:
    - exercițiile de studiu anterioare (în același domeniu sau în domenii conexe);
    - experiențele profesionale sau personale care au condus la întrebări, căutare de soluții etc.;
    - experiențele de studiu inedite: lectura unei lucrări de specialitate, audierea unei conferințe, identificarea unei probleme cu implicații personale etc. și nu trăiri subiective, încărcate de afectivitate.
- ipoteza/ ipotezele cercetării;
- importanța temei:
  - pentru a rezolva o anumită problemă, o dificultate reală;
  - pentru a avansa în cunoașterea științifică;
- se demonstrează că sunt valorificate cele noi orientări/ întrebări/ dileme științifice ale domeniului, ale principalilor contributori la explicitarea domeniului de studiu;

– de obicei, se încheie cu o declarație de intenție privind scopul lucrării.

Recomandări

- Verbele se folosesc fie la timpul trecut, fie la timpul prezent (niciodată la timpul viitor) și la diateza activă (întrucât diateza activă a verbului dă textului forță/ vigoare, în timp ce diateza pasivă trece în plan secundar acțiunea);
- Se folosesc expresii, cum ar fi:

„Acest studiu investighează legătura dintre ... și ...”;
„În această lucrare investigăm ...”;
„Studiul își propune realizarea unei analize comparative a ...”;
„Studiul are ca scop ...”;
„Scopul lucrării este de a ...”;
„Lucrarea de față prezintă o soluție pentru ...”.

Corpul textului/ lucrării

Definiție

Corpul textului/ lucrării reprezintă partea cea mai voluminoasă/ consistentă/ masivă a lucrării, integrând secțiunea de cercetare teoretică și, eventual, secțiunea de cercetare aplicativă. El poate avea diverse structuri, în funcție de specificul domeniului științific abordat, de tipul cercetării (teoretică sau aplicativă), de scopul urmărit, de metodologia cercetării.

Secțiunea de cercetare teoretică

Ce este?

O secțiune a textului/ lucrării în care este prezentată cercetarea teoretică – înțeleasă ca demers de identificare, corelare, evaluare, sintetizare și sistematizare, în manieră obiectivă, creativă și critic-constructivă a informațiilor din literatura de specialitate, asupra unui aspect/ unei teme, obținute prin documentare, e-documentare și investigarea sistematică a literaturii științifice (cercetare bibliografică).

Ce nu este?

Secțiunea de cercetare teoretică nu este un rezumat (deși presupune căutare de informații și prezentare de date), întrucât este necesară interacțiunea autorului cu informațiile, analiza lor critică, implicarea autorului cu o atitudine activă, reflexivă, critic-constructivă și creativă.

Scop

Scopul secțiunii teoretice este de a asigura:

- prezentarea cadrului teoretic în care se înscrie tema anunțată prin titlu;
- fundamentul teoretic și explicativ al demersurilor de cercetare teoretică și practică.

Recomandări

- În construcția secțiunii teoretice, pornim de la cuvintele și sintagmele cheie din titlul textului/ lucrării. Pornind de la acestea, se configurează titlurile capitolelor, astfel încât să se acopere aspectele

principale ale temei și să se evidențieze viziunea autorului asupra temei.

- În procesul de scriere a secțiunii teoretice:
  - interacționăm activ cu informațiile identificate, reflectăm asupra lor, ne punem întrebări, problematizăm etc.;
  - analizăm critic-constructiv, creativ și argumentativ;
  - comentăm opiniile diferiților autori, rezultatele unor cercetări etc.;
  - facem conexiuni sistemice între idei;
  - realizăm raționamente logice;
  - argumentăm opiniile pe care le formulăm;
  - revizuim, resemnificăm ideile lecturate;
  - (re)interpretăm personal ideile diferiților autori;
  - (re)definim conceptele științifice, oferim definiții de lucru, cu care operăm în întreaga lucrare;
  - ilustrăm și exemplificăm aspectele teoretice prezentate;
  - propunem noi perspective, abordări, idei, concepte etc.;
  - identificăm puncte critice: conexiuni ideatice, clasificări, abordări din perspective diferite etc.;
  - folosim verbele la timpul trecut (American Psychological Association, 2020):

Secțiunea textului/ lucrării	*Timpul verbului*	*Exemple*
Secțiunea teoretică	Trecut	Oprescu (2023) a arătat că ....

  - evidențiem contribuțiile personale, respectiv valoarea adăugată a textului/ lucrării (acestea fiind evidențiate, de asemenea, în prezentarea textului/ lucrării).

Secțiunea de cercetare aplicativă

Ce este?

O secțiune a textului/ lucrării în care este prezentată cercetarea aplicativă – înțeleasă ca un demers investigativ practic, original, în care se studiază posibilele legături între variabilele cercetării, valorificându-se fundamentul teoretic din secțiunea teoretică a textului/ lucrării.

Ce presupune cercetarea aplicativă?

Cercetarea aplicativă presupune culegere/ obținere de date și interpretarea lor calitativă și cantitativă, în vederea oferirii de răspunsuri la întrebarea/ întrebările de cercetare și în vederea testării/ verificării ipotezei de cercetare.

Scop

- oferire de răspunsuri pentru întrebările cercetării;
- testarea/ verificarea ipotezelor cercetării (respectiv a legăturilor dintre variabile).

Recomandări

- În procesul de scriere a secțiunii aplicative:
  - formulăm titluri de cercetare originale, prin identificarea variabilelor și prin anticiparea unei posibile legături între acestea;

– formulăm ipoteze de cercetare în mod creativ, punând în relație două sau mai multe variabile; spre exemplu: „Conceperea și implementarea unui program de educație pentru sănătate, bazat pe cooperarea sistematică cu instituții medicale, contribuie semnificativ la îmbunătățirea stilului de viață al elevilor de vârstă școlară mică și la creșterea capacității instituției de învățământ de a încheia parteneriate interinstituționale" (Marin, 2021).
– explicăm modalitatea științifică de testare a ipotezelor;
– stabilim cu claritate designul cercetării pentru situația de cercetare concepută: tipul cercetării, tipul designului, metodele și instrumentele de cercetare, procedura de lucru, calendarul cercetării, modalitatea de analiză a datelor brute (calitativă și cantitativă – tipuri de analize matematico-statistice);
– echilibrăm întrebările de cercetare și metodologia cercetării realizate pentru a valida soluțiile propuse;
– combinăm instrumentele de cercetare originale cu cele validate, standardizate; spre exemplu, dacă avem întrebarea generală de cercetare: „Este posibil să îmbunătățim stilul de viață al elevilor, prin intermediul unor programe de educație pentru sănătate eficient implementate?" (Marin, 2021), pentru a cuantifica valorile obținute pentru fiecare dintre variabilele dependente, pot fi utilizate

următoarele metode și instrumente de cercetare (vezi Tabelul nr. 3.VI.):

Tabelul nr. 3.VI. *Metode și instrumente de cercetare utilizate în cadrul cercetării (adaptat după Marin 2021)*

Metode de cercetare	**Instrumentul de cercetare**
Experimentul	Proiectul de cercetare
Ancheta pe bază de chestionar	- Chestionare de concepție proprie - Chestionare standardizate: - The Food Preferences Questionnaire – vezi Anexa nr. …; - Day in the Life Questionnaire (7-9 years) – vezi Anexa nr. …; - Day in the Life Questionnaire (9-11 years) – vezi Anexa nr. …; - Physical Activity Questionnaires – CPAQ – vezi Anexa nr. …).
Interviul	Grile de interviu
Studiul de caz	Grilă de monitorizare
Studiul produselor activității	Caiete de notițe, teste de evaluare, fișe de lucru, alte creații și produse ale elevilor
Observația sistematică	Grile de observație
Analiza documentelor școlare și curriculare	Fișe de caracterizare psihopedagogică a elevilor, cataloage școlare

- asigurăm (inter)relațiile sistemice dintre componentele cercetării;
- descriem metodele personalizat, din perspectiva situației de cercetare, nu la modul general;
- dacă folosim softuri pentru analiza datelor, precizăm denumirile lor exacte (pentru rigurozitate și pentru eventuale verificări ulterioare);

- prezentăm datele și rezultatele în ordine logică și stabilim legături între ele;
- prezentăm toate rezultatele, cu obiectivitate, inclusiv cele care diferă de cele așteptate;
- alternăm prezentarea descriptivă și interpretativă a rezultatelor cu tabele, grafice, figuri, toate acestea fiind analizate;
- numerotăm tabelele și figurile, în mod unitar, în întreaga lucrare, și le denumim, cu titluri scurte, clare, concise (în funcție de stilul de redactare utilizat);
- realizăm graficele și figurile cu atenție, respectând solicitările stilului de redactare utilizat (eventual, anticipăm aspectul lor la publicare – mărime, fonturi, vizibilitate, claritate, estetică);
- facem distincție între propriile contribuții și rezultatelor altor cercetări, evidențiind valoarea adăugată și valoarea creată;
- în descrierea investigațiilor folosim verbele astfel (American Psychological Association, 2020):

Subsecțiunea textului/ lucrării	*Timpul verbului*	*Exemple*
Metodologia cercetării	Trecut	S-a aplicat metoda anchetei pe bază de chestionar.
Descrierea procedurii de lucru	Trecut	Participanții au completat un chestionar online.
Prezentarea rezultatelor	Trecut	Media clasei experimentale a crescut cu ...
Discutarea implicațiilor rezultatelor	Prezent	Rezultatele obținute indică faptul că ...

Subsecțiunea textului/ lucrării	*Timpul verbului*	*Exemple*
Prezentarea concluziilor cercetării, a limitelor cercetării, a viitoarelor direcții de acțiune	Prezent	Concluzionăm că ... Limitele cercetării sunt ... În actualitate și de perspectivă se prefigurează faptul că ...

Concluziile

Definiție

Concluziile reprezintă un ansamblu de judecăți, de idei și de consecințe deduse din analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor demersurilor/ investigațiilor/ cercetărilor realizate.

Scop principal

- de a preciza dacă ipotezele cercetării s-au confirmat total, s-au confirmat parțial sau s-au infirmat;
- de a da răspunsuri fundamentate științific la întrebările de cercetare.

Structurare

O modalitate pragmatică de structurare a concluziilor este următoarea:

1) Concluziile cercetării – reprezintă precizări formulate pe baza analizelor calitative și cantitative (realizate cu ajutorul aparatului matematico-statistic), în manieră descriptivă, explicativă, predictivă etc., referitoare la:

a) confirmarea sau infirmarea ipotezei cercetării, la interpretarea acestui lucru din perspectivă științifică (de exemplu, educațională);
b) răspunsurile formulate pentru întrebarea de cercetare;
c) soluții, modalități de lucru, alternative acționale etc., validate în cadrul cercetării;
d) propuneri și sugestii științifice (de exemplu, educaționale), formulate ca urmare a investigațiilor și analizelor realizate.

2) Concluzii generale – secțiune în care se prezintă elemente concluzive, atât de ordin teoretic, cât și de ordin practic-aplicativ. Aceste elemente depășesc cadrele cercetării concrete realizate și oferă o încadrare mai amplă a cercetării în preocupările investigative ale altor autori, ale domeniului științific, ale perioadei respective etc.
3) Implicații și recomandări – secțiune în care, pornindu-se de la concluziile concrete ale cercetării, se inventariază idei ce decurg în mod implicit din acestea și se formulează îndrumări pentru comunitatea științifică.
4) Limitele cercetării și noi direcții de acțiune reprezintă secțiunea în care autorul, cu onestitate, identifică:
   - punctele vulnerabile, limitele, elementele care ar putea afecta generalizarea rezultatelor obținute și explicitează aceste elemente;
   - modalități de continuare a cercetării;
   - modalități de concepere de noi cercetări, cu tematici înrudite;
   - modalități de aplicare a rezultatelor în practica științifică (de exemplu, în practica educațională).

Exigențe în formularea concluziilor

Demersul de formulare a concluziilor unei cercetări se realizează ținându-se cont de următoarele exigențe:

- Este necesară o raportare permanentă a concluziilor la componentele cercetării:
  - scopul și obiectivele cercetării;
  - întrebarea/ întrebările de cercetare;
  - ipoteza/ ipotezele cercetării.
- Concluziile nu reprezintă un rezumat al lucrării și nici o analiză a cercetărilor realizate de alți autori, nu presupun reluarea unor aspecte teoretice, ci se referă la contribuțiile personale, originale ale cercetătorului, pentru cercetarea (teoretică și/ sau aplicativă) concretă întreprinsă. Ele conțin o analiză calitativă și cantitativă a propriilor rezultate obținute în cadrul cercetării, însoțite de comentariile critice ale cercetătorului, de analizele, reflecțiile și evaluările sale proprii, de considerații, consecințe, completări, restructurări, predicții etc. realizate pornind de la datele culese.
- Scrierea separată a concluziilor, prin raportare la întrebarea și la ipoteza cercetării, astfel încât să rezulte clar măsura în care se răspunde la acestea.
- În formalizarea concluziilor se vor respecta cerințele scrierii științifice, pentru ca acestea să poată fi consemnate clar, concis, riguros, argumentat solid din punct de vedere științific.
- Autorul va evidenția contribuțiile personale din cadrul lucrării – atât din secțiunea teoretică, cât și din cea

aplicativă, evidențiind plusul în cunoaștere, valoarea adăugată sau valoarea creată.

- Concluziile se numerotează, folosindu-se un format/ stil de numerotare, care să sprijine autorul în prezentarea elementelor concluzive și cititorul în înțelegerea consecințelor și a impactului cercetării.

Lista de referințe

Lista de referințe oferă cititorilor o modalitate fiabilă de a localiza lucrările pe care autorii le citează, considerându-le relevante pentru propria cercetare. Referințele sunt folosite pentru documentare și pentru fundamentarea cadrului teoretic al cercetărilor, la fel cum și datele colectate sunt prelucrate, analizate, interpretate și folosite pentru a susține interpretările și concluziile. Referințele citate în lucrare nu trebuie să fie exhaustive, dar ar trebui să fie suficiente pentru a susține necesitatea cercetării respective și pentru a permite cititorilor să o plaseze pe aceasta în contextul cercetărilor și teoretizărilor anterioare.

Notele de subsol

O notă de subsol este o mențiune scurtă care oferă conținut suplimentar sau atribuirea drepturilor de autor. Orice tip de lucrare poate include note de subsol.

Notele de subsol de conținut completează sau îmbunătățesc substanțial informațiile din text; acestea nu ar trebui să includă informații complicate, irelevante sau neesențiale. Pentru că pot distrage atenția cititorilor, notele de

subsol ar trebui incluse numai dacă întăresc conținuturile de referință. O notă de subsol ar trebui să transmită doar o singură idee; dacă ideea menționată se extinde creând adevărate paragrafe, atunci textul principal sau o anexă ar fi probabil un loc mai potrivit pentru a prezenta informațiile.

Anexe

Uneori, autorii doresc să includă material auxiliar/ text suplimentar care să completeze conținutul lucrării, dar care ar fragmenta lectura, ar distrage atenția sau ar fi nepotrivit în textul lucrării. Un astfel de material poate fi adesea inclus într-o anexă, care este încadrată în versiunile tipărite și electronice ale articolului sau în materialele suplimentare, care sunt disponibile numai într-o arhivă suplimentară on-line pe care editorul o menține.

Pentru utilizarea anexelor ar trebui respectate următoarele reguli:

– includeți o anexă numai dacă îi ajută pe cititori să înțeleagă, să evalueze sau să reproducă cercetarea sau analiza cadrului teoretic;
– asigurați-vă că toate standardele etice relevante pentru materialele plasate în anexe au fost respectate, inclusiv atribuirea drepturilor de autor, reprezentarea corectă a datelor și protecția participanților umani (de exemplu, deoarece standardele se aplică imaginilor sau videoclipuri cu persoane identificabile) (American Psychological Association, 2020).

Astfel, la finalul textului se poate concepe o secțiune de Anexe, care este destinată materialelor care oferă informații suplimentare, la care s-a făcut referire în corpul principal al textului/ lucrării, sunt relativ scurte și ușor de prezentat. Câteva exemple de materiale integrabile în Anexe sunt:

(a) liste de materiale de stimulare (de exemplu, cele utilizate în cercetarea psiholingvistică);
(b) instrucțiuni pentru participanți;
(c) teste, scale sau inventarele elaborate pentru studiul care se raportează;
(d) descrieri detaliate de echipamente complexe;
(e) descrieri demografice detaliate ale subpopulațiilor din studiu;
(f) alte elemente de raportare detaliate sau complexe.

Spre exemplu, în secțiunea Anexe, în domeniul educațional, putem integra:

(a) date brute, rezultate, calcule, tabele etc. (voluminoase);
(b) proiecte de lecție/ activitate educațională;
(c) rezultate detaliate pe eșantioane;
(d) documente reglatorii pentru activitatea practică (regulamente, produse curriculare, decizii oficiale, ordine de ministru etc.);
(e) documente relevante (acorduri, parteneriate);
(f) formulare: chestionare, fișe de lucru, grile, teste;
(g) fotografii realizate pe parcursul cercetării (cu respectarea Regulamentului general privind protecția datelor – GDPR);
(h) acorduri pentru utilizarea anumitor instrumente.

Bibliografie

American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association* (Seventh Edition). https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition

Andrei, J. V., Chivu, L., Ioan-Franc, V., & Sima, V. (2020). *Practici și exigențe în scrierea lucrărilor științifice*. Editura Expert.

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Marin, D.-C. (2021). Valențele cooperării dintre instituții medico-sanitare și unități de învățământ preuniversitar, în implementarea unui program de educație pentru sănătate [Prezentare PowerPoint]. Program postdoctoral, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai.

Triff, D.-G. (2012). *Management informațional. Cerințe și standarde în medicina muncii* [Rezumatul tezei de doctorat, PDF]. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Capitolul VII.
TEHNOREDACTAREA TEXTELOR ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR EDUCAȚIEI

Procesul de tehnoredactare conferă textelor științifice un aspect atractiv și uniform pentru cititor, reprezentând un indicator al ordonării, organizării și structurării ideilor autorului/ autorilor. Datorită acestor elemente, cititorul se poate focaliza pe conținutul explicit al textului, pe care îl va urmări și decodifica mai ușor. „Respectarea liniilor directoare ale stilului APA 7 pentru a obține coerență (…) este esențială pentru realizarea unei lucrări academice eficiente." (p. 12)

Autorii care doresc să își publice manuscrisele trebuie să consulte instrucțiunile particulare ale revistelor sau editurilor, concepute pentru autori, inclusiv instrucțiunile de trimitere a manuscrisului.

Titlurile se tehnoredactează cu majuscule, cu caractere mai proeminente, cu fonturi de mărimi care depășesc mărimea utilizată în corpul textului, centrat și poziționat în jumătatea superioară a paginii. Dacă titlul conține și un subtitlu, acesta se poate separa și se scrie pe rândul următor.

De cele mai multe ori, atunci când se paginează textul, titlul este inclus pe toate paginile, în Header.

Între titlul textului și autor/ autori se include un rând liber.

Dacă lucrarea are un autor, numele autorului se scrie centrat și cu font standard (adică nu boldat, nu italic). Dacă lucrarea are mai mulți autori, se ordonează numele autorilor în funcție de contribuția lor. Se scriu toate numele pe aceeași linie, trecându-se pe linii suplimentare dacă este necesar. Pentru doi autori, se separă numele cu cuvântul „și”; pentru trei sau mai mulți autori, se separă numele cu virgule și se include cuvântul „și” numai înainte de numele autorului final.

Întrucât există mai multe situații posibile, pentru fiecare în parte, se vor respecta anumite cerințe de tehnoredactare, după cum am menționat în Tabelul nr. 1.VII. (vezi și Tabelul nr. 2.VI.):

Tabelul nr. 1.VII. *Cerințe de tehnoredactare*

Nr. crt.	***Număr autori***	***Afiliere instituțională***	***Cerințe de tehnoredactare***
1.	1	O singură afiliere	Centrat Font standard
2.	1	Două afilieri	Centrat Font standard Afilierile se despart prin virgulă
3.	X autori (mai mulți autori)	O singură/ aceeași afiliere	Centrat Font standard Afilierea se scrie cu o linie mai jos de linia numelor Nu se include un exponent (superscript)
4.	X autori (mai mulți autori)	Două/ mai multe afilieri	Centrat Font standard Afilierea se scrie cu o linie mai jos de linia numelor Se utilizează cifre arabe pentru exponent pentru a conecta numele autorului cu afilierea/ afilierile corespunzătoare

Nota autorului

În primul paragraf (cu ID-uri ORCID), se listează fiecare autor pe un rând separat, indentat. Simbolul ID ar trebui să fie inclus în link, conform recomandării ORCID (de exemplu, Ciprian Baciu https://orcid.org/0000-0002-2586-9840)

La al patrulea paragraf (Informații de Contact) se utilizează următorul format:

> Corespondența referitoare la acest articol ar trebui să fie adresată [numele autorului], [adresă de corespondența completă]. E-mail: ciprian.baciu@uab.ro

Nota autorului se plasează în jumătatea de jos a paginii, sub titlul, nume și afiliere. Se lasă cel puțin un rând liber între afiliere și eticheta notei autorului. Se centrează eticheta „Nota autorului" (îngroșat). Se indentează fiecare paragraf din nota autorului și se aliniază paragrafele la stânga.

Antetele de pagină

Antetul de pagină trebuie să conțină maximum 50 de caractere, numărând literele, semnele de punctuație și spațiile dintre cuvinte în calitate de caractere (de exemplu, „Educația. Reîntemeieri, dinamici, prefigurări"). Dacă titlul are deja 50 de caractere sau mai puțin, titlul complet poate fi folosit ca antet de pagină. Este recomandat a se evita utilizarea abrevierilor în antetul de pagină; cu toate acestea, simbolul ampersand (&) poate fi folosit mai degrabă decât „și", dacă se dorește.

Ca versiune de tehnoredactare/ format, se scrie antetul de pagină în header, la stânga, cu litere majuscule, vis-a-vis de

numărul paginii aliniat la dreapta. Se folosește același antet de pagină pe fiecare pagină, inclusiv pagina de titlu.

Abstractul

Abstractele sunt, de obicei, limitate la cel mult 250 de cuvinte. Lungimea abstractului și cerințele de formatare, pot fi diferite de standardele APA, motiv pentru care se vor consulta cerințele și specificațiile editorului.

Rezumatul se plasează după pagina de titlu (adică pagina cu numărul 2). Se scrie eticheta/ numele secțiunii, respectiv „Abstract”, boldat, centrat la partea de sus a paginii și se plasează conținutul rezumatului, începând cu rândul următor.

Rezumatele pot apărea în format paragraf sau structurat.

Rezumatele în format paragraf sunt scrise ca un singur paragraf, fără indentarea primului rând.

Rezumatele structurate sunt, de asemenea, redactate ca un singur paragraf/ bloc de text, fără indentare. Se pot folosi etichete suplimentare, pentru a identifica diferitele subdiviziuni (de exemplu, Obiectiv, Metodă, Rezultate, Concluzii). Etichetele se vor formata în conformitate cu cerințele și cu specificațiile editorului (spre exemplu, în cazul stilului APA 7, ele se scriu îngroșat/ boldat).

Cuvintele-cheie

Se scrie eticheta „Cuvinte-cheie:” (cu Bold și Italic la un rând sub Abstract/ Rezumat, indentat 0,5 inch (1,27 cm), ca un paragraf obișnuit, urmat de cuvintele-cheie și de sintagmele-

cheie, fără majuscule (dar cu majuscule numele proprii), separate prin virgule.

Corpul textului/ lucrării

Textul ar trebui să înceapă pe o pagină nouă după pagina de titlu și abstract (în cazul în care lucrarea include un rezumat). Pe prima linie a primei pagini de text, se scrie titlul lucrării cu majuscule, boldat și centrat. Textul se aliniază doar la stânga (nu stânga-dreapta), paragrafe la două spații, cu primul rând din fiecare paragraf indentat cu tasta Tab (0,5 inch). Se utilizează titluri după cum este necesar și adecvat în text, pentru a separa secțiuni și pentru a reflecta structura organizatorică a conținutului.

Lista referințelor bibliografice

Se începe lista de referințe pe o pagină nouă, după finalizarea corpului textului/ lucrării și înaintea anexelor. Se etichetează lista de referințe „Referințe”, cu majuscule, boldat și centrat. Se folosește spațiu dublu pentru toate intrările din lista de referințe (inclusiv între și în cadrul referințelor). Nu se indentează prima linie a referinței (în care apare numele autorului), care este aliniată stânga, la marginea documentului, iar următoarele rânduri ale referinței respective se vor indenta la 1,27 cm (0,5 inch). Acest tip de formatare se folosește pentru a scoate în evidență autorii respectivei surse. În cazul stilului APA 7, ordinea lucrărilor din lista de referințe este cea alfabetică a numelui autorilor.

Notele de subsol

Se numerotează toate notele de subsol în ordinea în care ele apar în text, cu exponent (superscript) cifre arabe, în formatul următor: cuvânt,[1] (...) cuvânt[2]. Exponenții se folosesc după orice semn de punctuație, cu excepția unei liniuțe. O notă de subsol care trebuie introdusă într-un loc în care apare o liniuță (–), va preceda întotdeauna liniuța, în următorul fel: cuvânt[3] –. Dacă nota de subsol se referă la un text aflat în paranteză, atunci exponentul se scrie în interiorul parantezei, înainte de paranteza de închidere, în felul următor: cuvânt.[4])

Înaintea exponentului nu se lasă un spațiu liber, ci el se leagă se cuvântul sau de semnul de punctuație folosit. În titluri, nu se folosesc note de subsol, întrucât ele trebuie să fie clare, non-ambigue. Pentru a face referire la o notă de subsol din nou după ce a fost deja introdusă, se va menționa în text numărul ei de subsol (de exemplu, se scrie „vezi Nota de subsol 4”), nu se va repeta întregul conținut al notei.

Fiecare notă de subsol se plasează în partea de jos a paginii pe care este discutată, folosind funcția de note de subsol a programului de procesare text.

Stilul APA nu încurajează folosirea notelor de subsol și recomandă ca informațiile să fie introduse în corpul lucrării.

Anexe

Secțiunea de anexe cuprinde ansamblul de materiale explicative, organizate separat, după referințele bibliografice.

Această secțiune este alcătuită din anexe numerotate și cu un titlu propriu, fiecare anexă începând pe o pagină separată. Titlul anexei ar trebui să descrie conținutul acesteia. Eticheta și titlul anexei se așază cu majuscule, caractere boldate și centrate pe linii separate în partea de sus a paginii pe care începe anexa. În cazul în care o lucrare are o singură anexă, se etichetează „Anexă"; dacă o lucrare are mai multe anexe, se etichetează fiecare anexă cu o literă majusculă (de exemplu, „Anexa A", „Anexa B") și se ordonează crescător, în funcție de menționarea lor în text. Fiecare anexă trebuie menționată cel puțin o dată în text prin realizarea de trimiteri la ea și prin etichetarea ei (de exemplu, „vezi Anexa A").

Dacă în conținutul anexei se regăsește text, atunci acesta se organizează și tehnoredactează după regulile utilizate în corpul lucrării. Dacă în conținutul anexei există tabele, figuri, note de subsol, se atribuie fiecăruia un număr precedat de litera anexei în care apare (de exemplu, Tabelul A2 este al doilea tabel din anexa A a unui text; Tabelul 2 este al doilea tabel din unica anexă a unui text; Figura C4 este a patra figură din Anexa C). Într-o singură anexă, care este etichetată, spre exemplu, cu litera A, toate numerele de tabel, figurile, notele de subsol trebuie precedate de litera „A", pentru a le deosebi de cele ale textului principal.

Header-ul paginii

În header-ul paginii se introduce numărul fiecărei pagini, în colțul de sus, din partea dreaptă. Introducerea numerelor paginilor se va realiza cu funcția automată de numerotare a

paginilor a programului de procesare text. Pagina de titlu este pagina numărul 1.

Manuscrisele care sunt trimise spre publicare trebuie să conțină antetul paginii în header-ul paginii (aliniat stânga), în plus față de numărul paginii (aliniat dreapta).

Fontul

Lucrările redactate după normele stilului APA7 trebuie scrise cu un font accesibil pentru toți utilizatorii și recomandat de editor.

Se recomandă folosirea aceluiași font pe tot parcursul lucrării. Opțiunile includ:

- un font sans serif precum Calibri de 11, Arial de 11, sau Lucida Sans Unicode de 11 sau
- un font serif precum Times New Roman de 12, Georgia de 11, sau Computer Modern normal de 10 (ultimul e fontul implicit pentru LaTeX).

Aceste fonturi sunt recomandate deoarece sunt lizibile și disponibile pe scară largă și deoarece includ și caractere speciale, precum simbolurile matematice și literele grecești. Pentru textele redactate în limba română se vor alege fonturi care au și diacriticele pentru scrierea limba română, de preferat Times New Roman.

O lucrare în stil APA 7 poate conține alte fonturi sau dimensiuni de font în următoarele circumstanțe:

- În imaginile figurilor, se utilizează un font sans serif cu dimensiune între 8 și 14.

- La notele de subsol, setările implicite din programul de procesare text sunt acceptabile (de exemplu, font de 10 cu spațiere unică între linii).

Având în vedere că diversele fonturi ocupă un spațiu diferit în pagină, se recomandă contorizarea numărului de cuvinte utilizate în cadrul textului, pentru a măsura extinderea lui. Contorizarea numărului de cuvinte se poate realiza automat cu facilitatea oferită de către programul de procesare a textului. Aceasta înseamnă că se vor număra absolut toate cuvintele, inclusiv toate citările și consemnările din text, cuvintele din tabele și figuri (în situația în care nu sunt tabele-figuri sau imagini-figuri, acestea neputând fi contorizate) și cuvintele din anexe. De asemenea, nu se numără cuvintele aflate în header-ul paginii (adică în antetul paginii).

Spațierea interlinie

Stilul APA 7 recomandă utilizarea distanțarea interliniei la două rânduri în întregul text, inclusiv în pagina de titlu, abstract, titluri, corpul textului, citate-bloc, lista de referințe bibliografice, anexe, cu următoarele excepții (la care se adaugă exigențele diverșilor editori):

- **pagina de titlu:** elementele paginii de titlu sunt distanțate interlinie la două rânduri și sunt urmate de un rând gol suplimentar, tot la două spații, între titlu și linia autorului (se introduce un Enter). Același lucru se realizează și între afilierea instituțională a autorului și nota autorului.

- **corpul tabelului și imaginea figurii:** în corpul tabelelor (celulelor) și în interiorul imaginilor, textul existent poate fi spațiat la un singur rând sau la un rând și jumătate, în funcție de formatul cel mai convenabil pentru a prezenta eficient informațiile pentru cititori. Dacă pe o pagină apare atât text, cât și figuri sau tabele, se va introduce un rând gol între ele.
- **notele de subsol:** spațierea în cadrul notelor de subsol se va realiza la un rând, iar formatarea se va realiza cu ajutorul setărilor implicite ale programului de procesare text.

Nu este necesar să se adauge rânduri goale înainte sau după titluri și, de asemenea, nu se adăugă spațiu suplimentar între paragrafe.

Marginile textului

Se utilizează margini de 1 inch (2,54 cm) pe toate laturile (sus, jos, stânga și dreapta) paginii. Aceasta este marginea implicită a paginii în majoritatea programelor de procesare text.

Pentru manuscrisele în limba română se va folosi o dimensiune a hârtiei de format A4 (nu Letter).

Alinierea paragrafelor

Stilul APA prevede ca alinierea paragrafelor să se realizeze doar la stânga.

Nu se despart manual cuvintele în silabe la sfârșitul rândurilor.

Nu se recurge la împărțirea manuală a numerelor DOI lungi sau a URL-urilor pe mai multe rânduri; aceasta se poate realiza doar cu ajutorul facilităților oferite de programele de procesare de text.

Indentarea paragrafelor

Fiecare prim rând al unui paragraf se indentează spre dreapta la o distanță de 1,27 cm (0,5 inch). Acest lucru se va realiza, sistematic, cu ajutorul tastei Tab sau cu funcția automată de formatare a paragrafelor din programul de procesare de text.

Excepțiile de la aceste cerințe de indentare a paragrafelor sunt următoarele:

- Etichetele secțiunilor trebuie să fie centrate (și bold).
- Prima linie a abstractului trebuie să fie aliniată spre stânga (nu indentată).
- În cazul citatelor lungi (mai lungi de 40 de cuvinte), citatul-bloc se va indenta la 0,5 inch față de marginea din stânga. Dacă citatul-bloc se întinde pe mai mult de un paragraf, primul rând din al doilea paragraf și al oricăror paragrafe ulterioare ale citatului-bloc vor fi indentate încă 0,5 inch. Astfel, primele rânduri ale acestor paragrafe vor fi indentate la un total de 1 inch (2,54 cm).
- Subtitlurile de nivel 1 trebuie centrate (și bold), iar subtitlurile de nivelurile 2 și 3 trebuie să fie aliniate la stânga (și pot fi bold sau bold italic).

- Numerele tabelelor și al figurilor, titlurile acestora sunt aliniate spre stânga.
- Etichetele și titlurile anexelor ar trebui să fie centrate (și bold).

Lungimea/ Extensia textului/ lucrării

Având în vedere faptul că extinderea manuscrisului poate varia foarte mult, este important să se consulte instrucțiunile editorilor, pentru a determina lungimea adecvată pentru materialul care se dorește a fi publicat.

În cazul în care manuscrisul depășește lungimea prevăzută în instrucțiuni, se recomandă revizuirea textului și scurtarea acestuia, recurgându-se la un stil clar și direct, limitându-se considerațiile la problema specifică investigată și eliminându-se redundanțele. Dacă nu se poate realiza acest, lucru, se recomandă ca manuscrisul să fie împărțit în două sau mai multe lucrări, fiecare cu câte un conținut mai specific.

Organizarea. Principiile organizării. Subtitlurile

Organizarea textelor este una sistemică, astfel încât autorul/ autorii, pornind de la titlu, vor identifica și vor denumi subtitluri. Acestea reprezintă secvențe sistemice ale unui conținut unitar, ajutându-i pe cititori să îl înțeleagă, să îl parcurgă cu ușurință, să se familiarizeze cu modul în care este organizat conținutul lucrării, accesând informațiile cu ușurință.

Subtitlurile ar trebui respecte următoarele reguli:

– să fie succinte, dar suficient de lungi pentru a descrie conținuturi de referință;

- să fie concise, pentru a ajuta cititorii să anticipeze elementele cheie și să urmărească logic dezvoltarea ideilor autorului/ autorilor;
- să fie clar formulate;
- să se distingă clar și ușor de restul textului.

Se recomandă utilizarea consecventă a denumirilor subtitlurilor în cadrul capitolelor.

Nivelurile subtitlurilor

În stilul APA 7 există cinci niveluri posibile de subtitluri, pentru un anumit titlu. Astfel, subtitlurile de nivel 1 sunt folosite pentru secțiunile de nivel superior sau principale, subtitlurile de nivel 2 sunt subsecțiuni ale nivelului 1 și așa mai departe.

Trebuie evitate situațiile în care există un singur subtitlu pentru o singură secțiune de text.

Indiferent de numărul de niveluri de subtitlu dintr-o anumită secțiune, structura subtitlurilor pentru toate secțiunile urmează aceeași progresie de sus în jos. Fiecare secțiune începe cu cel mai înalt nivel de subtitlu, chiar dacă o secțiune are mai puține niveluri de subtitlu decât altă secțiune.

Subtitluri în Introducere

În mod firesc, primele paragrafe ale unei lucrări au un caracter introductiv, ceea ce face ca subtitlul „Introducere” să nu mai fie necesar a fi introdus ca etichetă. În cazul existenței

unor subsecțiuni în această parte introductivă, se va recurge automat la subtitlurile de nivel 2 și, respectiv, nivelul 3, 4 și 5. După partea introductivă (indiferent dacă ea include subtitluri sau nu), se utilizează un subtitlu de nivel 1 pentru următoarea secțiune principală a lucrării (de exemplu, Scop).

Numărul de subtitluri dintr-o lucrare

Cu toate că stilul APA permite utilizarea până la cinci niveluri, se recomandă utilizarea a maxim trei niveluri (aceasta fiind și media utilizată, în general). În funcție de gradul de complexitate al lucrării se va utiliza numărul necesar de subtitluri, pentru a diferenția secțiunile distincte ale lucrării. Spre exemplu, lucrările cu grad de complexitate scăzut (spre exemplu, un eseu scurt), este posibil să nu necesite existența unui subtitlu.

Tabelul nr. 2.VII. *Formatul celor cinci nivele de subtitluri în stilul APA 7*

Nivel	Format
1	**Titlu centrat, boldat** Textul începe ca un paragraf nou.
2	**Subtitlu la stânga, boldat** Textul începe ca un paragraf nou.
3	**Subtitlu la stânga, boldat, italic** Textul începe ca un paragraf nou.
4	**Subtitlu indentat, boldat, care se termină cu un punct.** Textul este pe același rând și se continuă ca un paragraf obișnuit.
5	**Subtitlu indentat, boldat italic, care se termină cu un punct.** Textul este pe același rând și se continuă ca un paragraf obișnuit.

Bibliografie

American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association* (Seventh Edition). https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition

Andrei, J. V., Chivu, L., Ioan-Franc, V., & Sima, V. (2020). *Practici și exigențe în scrierea lucrărilor științifice*. Editura Expert.

Anghel, M. (2022). *Plagiatul*. Pro Universitaria.

Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.

Boc, O. (2022). *Scrierea academică în domeniul științelor umaniste. Tehnici și norme*. Presa Universitară Clujeană.

ISBN: 978-606-37-2079-6